ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛЭЭР АМАРШАЛНАБДИ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 206 (13920) | 1972 оной сентябрин 1, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ДАХЯАД ХОНХО ЖЭНГИРБЭ

Сентябрин нэгэн... Үхибүүд энэ үдэрые үнинэй хүлеэгээ. Харин үнинэй хүлеэгдэһэн сентябрин нэгэн хүрэжэ ерэбэ. ...һайса амаржа, уһанда шунгажа, алтан шара наранай ...ые бэедээ нилээн шэнгээжэ, зэд гуулин шэнги болотороо ...һэн эдиршүүл дахяад һургуулидаа сугларжа, ойро ...ние хонгёо хоолойгоороо зэдэлүүлхэнь гээшэ.

Республикымнай зургаан зуугаад һургуулиин үүдэн үргэ... болигдэжэ, һуралсалай ээлжээтэ шэнэ жэлэй эхилһые ...һон хонхо жэнгирэн, 172000 һурагшад шэрын ханга...лһан, һаруул һайхан классуудта юрьелдэн орожо, ша...оон үнгэтэй партануудтаа һуухань гээшэ. Тэдэнэр багша... хүтэлбэри доро эрдэм бэшэгэй орон соогуур бүхэли ... соо аяншалхань.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор, партиин ...льна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һүүлэй ...батлан абаһан тогтоолоороо юрэнхы эрдэмэй һуралса...ерид һайжаруулан, бүхы залуушуулые дунда һургуулитай ...хо тухай тодорхой зорилго табяа. Тиимэһээ бүхы һургуу...уд тус тустаа холын хараатай түсэб зохёожо, мүнөө жэл...эдэхидэ оролон, мүн эхин класста һуража байһан бага... саг соонь наймадахиие дүүргүүлээд, саашадань дунда ... олгохо хүдэлмэри ябуулха ёһотой.

Холын хараатайгаар хүдэлдэг, юрэнхы эрдэмэй дунда һу... бэелүүлхын тула үнинэй бэлэдхэл хэжэ эхилһэн кол...үүд республикын һургуулинуудай тоодо яһала бии. Жэ...ь, Мухар-Шэбэрэй аймагай Хушуун-Үзүүрэй дунда һур...ин коллектив (директорынь Ш. Э. Эрдынеев) харьяата ...таа залуушуулые бултыень 8 класс дүүргүүлээд, юһэ...абан жэлэй үедэ нютагтаа юрэнхы эрдэмэй дунда һурал... бэелүүлхээр шармайнхай. Хэдэн жэлэй турша соо тус ...лиин коллектив анхан нэгэдэхидэ орогшодые класснаа ...та оруулан, наймадахиие дүүргүүлдэг болонхой.

Хэрбээ бүхы һургуулинуудай иимээр хүдэлдэг болоо ..., мүнөө жэлдэ республикымнай һургуулинуудай нэгэдэхи ...та ороһон 18000 шахуу үхибүүд 1980 ондо бултуулаа ... класс дүүргэжэ гараха жэшээтэй. Тиимэ амжалта туй...гэжэ хамаг һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, багшанар — гэ...эн бүхы хүдэлмэрилэгшэд оролдохо зэргэтэй бшуу.

Тэрэнэй тула юун хэрэгтэйб? Заажа байһан юумэеэ ойл...а гэжэ багшанар оролдохо уялгатай юм ааб даа. Зүгөөр ...ар хүдэлхэ арга боломжо багшанарта олгохын тула ямар... һургуулиин һуралсалай болон материальна үндэһые бэхи...э шухала. Һаада захань, һургуули һуралсалай шэнэ жэл...ээр бэлдэнэб, тэрээнһээ олон юумэн дулдыдаха байна ... Жэшээнь, Хурамхаанай аймагай Дэрэнэй дунда һургуу... (директорынь А. А. Дандаров) һуралсалай шэнэ жэлдэ ни...айн бэлэдхэл хээ. Түлеэ залһаяа хүрэхөөр бэлдэһэн, һур...а, хамаг юумэеэ саг соонь шэрдэһэн, будаһан байха юм. ...хүүгэдэй байха һайн интернат баригдаа. Спортивна зал ...хэдэ классһаа гадуур хүдэлмэри ябуулдаг тусхай та...хидхэгдээ. Тэрээн соо хизаар ороноо шэнжэлгын му...ха. Хэрбээ урда тээнь интернат, һургуули ууралай хү...лаасуулагдадаг байһан һаа, мүнөө жэлһээ библиотекэ, ...ской, хүмүүжүүлгын таһалга тиимэ болгогдоо. Энэ һур... интернациональна хүмүүжүүлгэ һайн табигданхай юм. ...буряад, ород, оротон хүүгэд интернадтань байрлаад һу....

...рин аймагай Баруун-Хасууртын 8 жэлэй, Кабанскын ...болон бусад олон һургуули һайн бэлэдхэлтэйгээр һу... шэнэ жэлые угтажа байна.

...һуралсалай болон материальна үндэһэеэ һайжаруулха хэ... партийна, совет эмхинүүд, ажахынууд, промышленна ...ятинууд һургуулинуудта туһалха ёһотой гэжэ КПСС-эй ..., Министрнүүдэй Соведэй тогтоол соо сэхэ заагдаһан. ...унда туһалдаг, багшанартай һайн барисаатай байдаг ...ивүүд манда олон. Энээн тушаа шэнэ нэгэ жэшээ дур... Хлагтын аймагай Тамирай дунда һургуули (директорынь ... Катамонов) нютагайнгаа колхозтой нягта холбоотой. ...» колхозой правлени (түрүүлэгшэнь И. Р. Агафо...) һургуулидаа 60 хүнэй һууритай интернат, столово бари...бэ. Холын малшадай үхибүүд һанаа амархан байрлажа, ...лидаа һураха аргатай болобо бшуу.

...тэрэл Хлагтын аймагта тад һөөргэ жэшээ бии бай...агтын адаг, Ёнхор нютагуудта шэнэ һургуули барюул...э мүнгэн һомологдоһон аад, барилга эхилээдүй. «Бурят...рой» гэжэ барилгын трест тэрэ ехэ хэрэгтэ хайша хэ...хэндаа гэхэдэ болохо.

...тернадай болон һургуулиин барилгын удха шанар шэнэ ... табигдаһанһаа хойшо бүришье ехэ болоно. Юун бэ ..., юрэнхы эрдэмэй дунда һуралсал бэелүүлгэтэй хамта, ... класста һураха зоной тоо олошорхо бшуу. Арадай ... түсэбэй ёһоор, мүнөө жэлдэ 10800 хүн үдэрэй һургуу... юһэдэхи классуудта абтаха юм.

...дее, мүнөө эхилһэн һуралсалай жэл хэзээ хэзээнэйхи... харюусалгатай байхань гэжэ багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, ...лиин хүтэлбэрилэгшэд һайн ойлгожо байна. Республи... һургуулинуудта ажалладаг арба гара мянган багшанар ... правительствынгаа табиһан зорилгые бэелүүлхээр бэ...һанаа һаяхан үнгэрһэн зүблөөнүүд дээрээ нэгэн дуугаар ...ээ.

...үү багшанар манай республикада олон даа. Хурамхаа... аймагай Барханай дунда һургуулиин багша Лениннэй ор... Цыпилма Очировна Будаева, Зэдын аймагай Дэрэстэйн ... һургуулиин математик Ажалай Улаан Тугай ордента ... Данзанович Лубсанов, Хоринн аймагай Тээгдын ... һургуулиин багша, Октябриин Революциин ордента ... Цыбикович Нанзатов болон бусад олон нүхэд ажалдаа ...гтаалтай ябадаг.

...ябриин нэгэндэ хүдэлмэришэн залуушуулай һургуу... хүдэлмэринэ эхилхэ юм. Юрэнхы эрдэмэй дунда һурал...үүлхэдээ, үдэшын, мүн хүдэлмэришэн - залуушуулые ... тула хоёр халаанда хүдэлдэг һургуулинуудые саа...һжөөхэ шухала. Хэрбээ мүнөө 15000 залуу ажалшад ... болон халаанай һургуулида һурадаг байбал, юһэдэхи ...лэй түгэсхэлдэ тэдэнэй тоо 2 дахин олошорхо юм. Авиа... заводой, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын, ... модо дархалалгын комбинадай коллективүүд табан ...ээ түсэбэй, мүн түсэблэлгын болон экономическа ур...ын шэнэ гуриман хэмжээнүүдые зохёоходоо, хүдэл...эй юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлгые хараадаа абалсадаг ....

...Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын дэргэдэ хүдэлмэри... залуушуулай долоодохи һургуули һуралсал-хүмүүжүүл... хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэн ябуулһанайнгаа түлөө ... дотор эрхимүүдэй тоодо оронги. Тус һургуулиин кол... фабрикын хүтэлбэрилхы зургаантай, ниитын эмхинүүд...та холбоо барисаатай юм.

...д газар бүхэндэ иимэ амжалта туйлагданагүй. 1971—... ...үүдай һуралсалай жэлдэ Баргажанай аймагай 169 һу...һан 29-ниинь һурахаяа болиһон байгаа. Сэлэнгын айма... болон заочно һургуулида һурахаар бэшүүлһэн 462 ...141-ниинь гэхэ гү, али гушан процентнь «гэдэргээ сука...».

...ээр эхилһэн һуралсалай жэлдэ эдэ мэтын хуушанай ...үүд дабтагдаха ёһогүй. Һургуулиин коллективүүд, ажа...ай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа найман ... дүүргээгүй гү, али дунда эрдэм олохо дуратай байһан ...э туһалха, һураха хүсэлыень хангаха ёһотой.

Сентябриин нэгэн... Үхибүүд энэ үдэрые үнинэй хүлеэгээ. ... һуралсалай жэл тэдэнэй хүлеэһэн урмада хүрэхөөр ....

ЭРШЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ТҮСЭБЭЙ ЮҺЭДЭХИ

Үбһэ ногооной шэнэ үрэһэн

Мүнөө жэлдэ аймаг дотор хүсүүг үбһэнэй үрэһэ хурэнгэ абахаар 220 гектарта энэ ургамал таригданхай. Һаяхан хүдөө ажахын управлениин, республикын хүдөө ажахын мэргэжэлтэд аймагай колхоз, совхозуудай полинуудаар ябажа, үрэһэндэ ургуулагдаһан хүсүүг үбһэнэй шанар шалгаһан байна. Тиихэдээ «Заганский», «Коммунизм» колхозуудта тус үбһэнэй ургаса илангаяа һайн гэжэ тодоруулагдаа. Аймаг дотор гектар бүриһөө адагынь нэгэ центнер үрэһэн абтахаар хүлеэгдэнэ. Тиихэдэ «Коммунизм» колхозой 90 гектар газарай гектар бүриһөө 1,5 центнер хүсүүг үбһэнэй үрэһэн, 20 центнер тэжээл заатагүй абтаха гэжэ мэргэжэлтэд тодоруулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Мухар-Шэбэрэй хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном А. Е. Фомин, республикын Хүдөө ажахын министерствын ахалагша агроном М. Ф. Брянская, «Коммунизм» колхозой главна агроном С. Д. Унич гэгшэд үрэһэндэ гэжэ таригдаһан хүсүүг үбһэнэй шанар шалгажа байна.

Б. ЖАМБАЛОВАЙ фототекст.

АЖАЛАЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДАНА

Шэнэ ургасын түлөө шанга тэмсэл—таряа хуряалга колхоздомнай түлэг дундаа ябажа байна. Мүнөө ажахын таряалан дээгүүр хэдэн арбаад комбайн, машинанууд үдэр, һүнигүй хүнхинэлдэн, механизатор, таряашаднай ургуулһан таряагаа гопзогоршье хоолос, монсогоршье ороохо гээнгүй хуряахын түлөө унаһан малгайгаа абаха тухагүй хүдэлнэ.

Таряандаа һаашаг ороод байтарнай, манай хүршэ аймаг Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозойхидой үүсхэл уряа республика дотор зэдэлжэ, бидэниишье социалис мүрысөөндэ хам оролсохыемнай зоригжуулба.

Манай 1-дэхи тракторно-таряан ажалай бригадын (бригадирынь А. Смолин) механизаторнууд өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсожо, бүхы 911 гектар ургасаяа хүдэлмэриин 15 үдэр соо хуряажа дүүргэхэ зорилго табяа. Тиигээд дам саашадань аймагайнгаа бүхы механизатор, таряашадые мүрысөөндэ оролсохыень уряалаа һэн. Энэ бригадын эрхим механизаторнууд В. А. Архипов, А. С. Фалилеев, М. С. Плюснин, В. П. Плюснин гэгшэд хүдэлмэриин 15 үдэр соо тус тустаа 3.000—3.500 центнер таряа хуряаха уялга абанхай. Һүүлэй мэдээгээр, гэр бүлөөрөө хүдэлдэг Виктор, Мария Архиповтан түрүүшын 1.000 гаран центнер ороохо сохижо абаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ, түрүүшын 450 гектар таряа баал болгоод, 320 гектарыень суглуулан сохёо. Мүнөө тус бригадын тоог дээрэ шэнэ ургасын 4,5 мянган центнер ороохон буугаад байна. Тэрэшэлэн эндэһээ Бага-Куналейн бэлэдхэлэй пунктда түрүүшын 500 центнер таряан оруулагдаа.

Ажахын бусадшье бригадануудай механизаторнууд тэдэнэй жэшээгээр мүрысөөндэ оролсожо, габшагай шангаар хүдэлнэ. Колхоз энэ жэлдэ хамтадаа 4.100 гектар таряа хуряаха юм. Августын 30-най мэдээгээр бүхыдөө 1.300 гектар шэнииеэ амяарлан хадагдаад, тэрэнһээ 1000 гектарынь суглуулагдажа сохигдоо гэхэ гү, али га бүриһөө дунда зэргээр 10—12 центнер ороохон абтана. Шэнэ ургасын дээжэһээ түрүүшын 4.000 центнер таряан бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа.

Ургаса хуряалгатай адли таряалангай һолоомо сэбэрлэжэ һурилхэ, намарай паар хахалха, үрэһэ хурэнгэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри түлэг дундаа.

А. НИКИТИНА.
Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой экономист.

Нэгэдэхи класста ороһон Жаргал ехэл томоотой һууна. С. БАЛДУЕВАЙ фотоэтюд.

КРАСНОЯРСКА ХИЗААРТАХИ УУЛЗАЛГАНУУД

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Красноярска хизаарта гурбан хоногой турша соо байхадаа, хизаарай ажабайдалтай танилсаа, промышленна хэдэхэн предприятинуудаар ябаа. ажалшадтай уулзаа.

Нүхэр Л. И. Брежнев Красноярска ГЭС-эй барилгатай хамта Енисей мүрэнэй эрье дээрэ болоһон хото — Дивногорск ошоод, тэндэхи гидроэлектростанцида хүрэжэ, хүдэлмэритэйнь танилсаа.

Красноярска машина бүтээлгын заводой коллектив нүхэр Л. И. Брежневые ехэ баяртайгаар угтаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Красноярскдахи комбайнуудай заводто ошоходоо, таряа хуряаха «Сибиряк» гэжэ шэнэ комбайнай техническэ түхеэрэлгэнүүдээр, үйлэдбэриин технологёор һонирхоһон, заводой цехүүд соогуур ябаһан байна.

Нүхэр Л. И. Брежнев «Св. Николай» гэжэ пароход-музейе хараа. В. И. Ленин революционно тэмсэлэй талаар өөрынгөө хани нүхэдтэй хамта энэ пароходоор 1897 ондо Шушенское тосхон сүлэлгэдэ ошоһон юм.

Нүхэр Л. И. Брежнев августын 30-да партиин крайкомой бюрогой гэшүүдтэй, хизаарай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой гэшүүдтэй КПСС-эй крайкомдо уулзажа, ажахын байгуулалтын, промышленностиин, транспортын ба хэлхээ холбооной хүдэлмэри һайжаруулха, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, хизаарай үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ арга боломжонууд тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөө.

Нүхэр Л. И. Брежнев тэрэл үдэр Новосибирск ошохоёо Красноярскһаа мордоһон байна. Тэрэниие КПСС-эй Красноярска крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр В. И. Долгих, крайгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Ф. Татарчук, партиин крайкомой бюрогой гэшүүд, хизаарай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой гэшүүд, партиин крайкомой, горкомой ба крайгүйсэдкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд аэропорт дээрэһээ үдэшэбэ.

(ТАСС).

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ НОВОСИБИРСКДЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев августын 30-да Новосибирск ерээ. Нүхэр Л. И. Брежневые КПСС-эй Новосибирскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. С. Горячев, облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Зверёв, Сибириин сэрэгэй округой сэрэгүүдэй командалагша генерал-полковник М. Г. Хомуло, партиин обкомой бюрогой гэшүүд, облгүйсэдкомой гэшүүд, областной, городской, районно эмхинүүдэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд аэродром дээрэ угтаба.

Нүхэр Л. И. Брежнев хотын түбэй талмай дээрэ ерэжэ, Владимир Ильич Ленинэй памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые табяа.

(ТАСС).

М. А. Прокофьев аяншалгаяа дүүргэбэ

ДАМАСК. (ТАСС). Сиридэ хани ёһоор айлшалхаяа ерэһэн КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гэгээрэлэй министр М. А. Прокофьев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай делегаци орон соогуурнь аяншалжа дүүргээ.

Совет айлшад Латакия провинцида ошожо, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэй, Араб социалис дэбжэлтэ гэжэ партиин нютагай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа.

Тус делегаци мүн Латакиин университедтэ хүрэжэ, студентнэрэй һуралсалай ямараар эмхидхэгдэдэг байһые хараа, провинци доторхи һургуулинуудай хүдэлмэритэй танилсаа.

Эб найрамдалай бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэри

ДЕЛИ. (ТАСС). Бангладешые ООН-до оруулхын түлөө, Индостандахи оронуудай хоорондын харилсаа заһаруулхын түлөө, Азида эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангахын түлөө үргэн ехэ кампани эмхидхэхэ гээд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет шиидхээ, — гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Ромеш Чандра эндэ болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

„СОВЕТСКАЯ КУЛЬТУРА"— КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ГАЗЕТЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй шэнэ газетэ — «Советская культура» 1973 оной январьһаа гарадаг болохонь.

«Советская культура» гэжэ газетэ социалис соёл хүгжөөлгын — театрай, киногой, уран зурагай, хүгжэмэй ба хореографическа искусствын, телевидениин ба радиогой, номой хэблэлэй, ажаһуудалай соёлой, уран бэлигтэнэй холбоонуудай, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, киногоор хангалтын гол асуудалнуудые толилон харуулха, уран һайханай бүлгэмүүдэй, арадай уран һайханай олзоборилго ба үйлэдбэринүүдые бүхы талаарнь хүгжөөлгэдэ туһалха зорилготой.

«Советская культура» газетые хэблэн гаргадаг байхыень «Правдын» издательствада даалгагдаа.

Энэ газетэ неделидээ гурба дахин, «Правдын» хэмжээнэй найман хуудаһатайгаар хэблэгдэн гараха. Тус газетын захилгын сэн жэлэй — 7 түхэриг 80 мүнгэн, хэһэг бүхэнэй сэн — 5 мүнгэн.

ДРВ-е БОМБОДОЛГО БОЛЮУЛХА

ДРВ-гэй уһачай хаалтануудые США-гай авиациин бомбодожо байһыень буруушааһан уласхоорондын үдэр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй уряагаар августын 28-да үнгэргэгдөө. Манай ороной хото городуудта митинг боложо, вьетнам арадай баатар габьяата тэмсэлые дэмжэн талархадаг тухайдаа совет хүнүүд үшөө дахин мэдүүлбэ.

Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй хамтын гэшүүн — Московско 24-дэхи автокомбинадта ехэ митинг болоо.

Митинг дээрэ үгэ хэлэгшэд иигэжэ мэдүүлбэ: империалис түримхэйлэлгэдэ эсэргүүсэн бодогшо вьетнам арадай үнэн зүб тэмсэлдэнь шухала туһаламжа үзүүлхэ хараа бодол баримталан бэелүүлдэг КПСС-эй, Советскэ правительствын политикые автокомбинадай хүдэлмэришэд һайшаан дэмжэнэ. Вьетнамецуудай үнэн зүб хэрэг социалис гүрэнүүдэй, бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй дэмжэлгэдэ түшэглэнэ.

...ЖЕЛА ДЭВИС СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ АЙЛШАЛБА

... олониитын мэдээжэ ...ша, США-гай Ком...К-гай гэшүүн Анджела ...густын 30-да СССР-эй ... Соведтэ айлшалаа.

... айлшанаа, тэрэниие ...сэһэн США-гай Ком...К-гай гэшүүдые СССР-... Соведэй Националь... Соведэй Түрүүлэгшэ ...ридинова халуунаар .... Тиихэтээ хамта ма...й хуули гаргадаг дээдэ ... байгууламжа ба ажал ...ай юһэдэхи табан жэ... заабаринуудые Совет...ай ажалшадай ямараар дүүргэжэ байһан тухай, гүрэнөө хүтэлбэрилхэ, арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ совет эхэнэрнүүдэй дүүргэдэг үүргэ тухай хөөрэбэ.

А. Дэвис амаршалгада харюу болгон иигэжэ мэдүүлбэ: СССР-эй Верховно Соведтэ уригдаһан ушар намда онсо зол хуби болоно. Советскэ Союз — социалис революциин анха түрүүн илаһан орон гээд мэдэнэбди. СССР социализмын тугые бүхы дэлхэйн оршон соо үндэр дээрэ үргэжэ ябана. Бэеэ дааһан байдалтай байхын түлөө, социализмын түлөө тэмсэгшэ Азиин ба Африкын оронуудта жэшээ харуулна. Бидэнэр, Америкын коммунистнууд, США-гай империализмын ээрхэг түримхэй политикые буруушаан тэмсэнэбди. США-гай Коммунис партиин зэргэдэ ябахадаа, эб найрамдалай, социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө хүн түрэлтэнэй тэмсэлдэ танай оруулдаг асари ехэ хубитын аша харюулхаар байжа шадахабди гээд мэдэнэбди.

«В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэһэн ойн баярай медалиие Анджела Дэвистэ барюулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолые Я. С. Насриддинова соносхобо.

— Энэ хадаа намда олгогдоһон хамагһаа ехэ хайра болоно. В. И. Ленинэй захяа заабаринуудые би — США-гай коммунистка — даган баримталжа үргэлжэлхэб, — гэжэ Анджела медаль абахадаа хэлэбэ.

Хөөрэлдөөнэй ба медаль барюулалгын үедэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. П. Георгадзе, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин гэшүүн, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд байлсаа.

(ТАСС).

УРГАСА ХУРЯАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Ороной таряалан дээрэ мотоорнуудай хүнхинөөн үүр хираанһаа үдэшын бүрэнхы болотор замханагүй. Нютаг нютагуудай таряашад хура бороогүй час бүхэниие һамбаашалан, ургасаяа хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, амбаартаа хааха гэжэ оролдоно. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэһэнэй ёһоор, августын һүүл тээшэ 72.885 мянган гектарай гэхэ гү, али ороохото, ороохото-бобово ургамалнуудай бүхы талмайн 64 процентнь хадагдажа, баалнууд болгогдоод байгаа. Хадагдаһан таряанай 93 процентнь сохигдожо абтаа.

Россин Федерациин колхозууд болон совхозууд 46.973 мянган гектарай ороохото ургамалнуудые хаданхай. Энэнь бүхы тарилгын 66 процент болоно.

Казахстанай механизаторнууд республикынгаа хойто областьнуудтахи таряае үргэлжэ дээрэнь хадажа байна. Эдэнэр 7.811 мянган гектарай ургаса хуряагаа. Хуряагдаһан талмайн 70 процентын ороохо таряан сохигдоо.

11.755 мянган гектарай кукуруза хуряагдаба. Энэмнай кукурузын плантацинуудай хахадһаа ехэнь болоно. Олохон колхозууд, совхозууд наран сэсэгээ хуряажа захалаа. Түрүүшын 524 мянган гектарай ургаса сохижо абтанхай.

«Хойто зүгэй торгоной» плантацинууд дээрэхи хуряалгын хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлжэ байна. 1.142 мянган гектарай гэхэ гү, али бүхы талмайн 92 процентын лён-долгунец хадагдаа.

Ороной колхозууд болон совхозууд ерэхэ жэлэй ургаса тушаа анхарал табижа, намарай паар хахалалгада техникээ улам олоор табижа байна. Сүлөөрһэн полиин 25.139 мянган гектар хахалагдаа.

(ТАСС).

ЮҺЭДЭХИ табан жэл соо орон доторнай арадай ажахыда, соёл гэгээрэлдэ, промышленностьда бэелүүлэгдэхэ шухала зорилгонуудай нэгэн хүн зоной ургажа байгаа эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангадаг болохо шухала хэрэг болоно.

СССР-эй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойнуудые угтуулан, республика доторнай соносхогдоһон хоёр жэлэй соёлой доботолго хадаа мүн лэ тэрэ шухала хэрэг шиидхэхэ — ажалшадай, совет хүнүүдэй ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ ханЭнээнhээ гадна гүйсэдком һүнэй комбинадай коллективэй үйлэдбэрингөө даабарине ямараар бэелүүлжэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула ямар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһые мүн лэ хаража үзөө һэн.

Мүн шэнэ ёһо заншалнуудые нэбтэрүүлхэ талаар юунэй хэгдэжэ байһан тухай асуудал райсоведэй сесси дээрэ хэлсэгдээ бэлэй. Тиихэдээ һунгагшадай захилнууд хэр бэелүүлэгдэнэб гэжэ хараа юм.

Бага бэшэ ажал хэгдэһэн байгаа. Горький, Новая-Комушка 12 мянган погонно метртэ хүргэгдөө. Элдэб һандалинуудай, һэрюусэхэ, хүйтэнһөө шэбээлхэ газарнуудай хэгдэһые, үйлсэ тээшэ харадаг хашаа хорёонуудые түмэр-бетон шудхамалаар хэһэниие хэлэнгүй үнгэржэ болохогүй.

1972 оной апрелиин 14-дэ КПСС-эй Октябрьска райкомой бюро ажалшадай депутадуудай райсоведэй гүйсэдком хоёр хамта хоёр жэлэй соёлой доботолгын түсэбэй хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые хаража үзэхэдөө, хуулиин һаһа гүйсөөгүйшүүлэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үшөөл дутагдалтай байһые тэмдэглэһэн юм. Залуушуулай хэрэгүүдэй комиссиин ажал хүдэлмэриие эрид һайжаруулха зорилготойгоор энэ хэрэгтэ прокуратурын, юстициин хүдэлмэрилэгшэд, гэр байрануудай комендантнууд, коммунальна ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд, багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд олоор хабаадуулагдадаг болоо. Бабушкин үйлсын 28-дахи гэртэ тусгаар байра гаргагдажа, бүхы хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха өөрын штаб бии болобо.

Болбосон түхэлтэй болоходоо, ганса газаа талаһаа үзэмжэтэй байха бэшэ, харин доторойнгоо гуримаар гоё һайхан байха ёһотой гэжэ хүнүүднай мэдэдэг болонхой. Тиимэһээ тэдэнэр ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Манай райсоведэй таһаг бүхэн өөрын түсэбтэй, хоёр жэлэй соёлой доботолгын үедэ шиидхэхэ өөрын социалис уялгатай. Жэшээнь, райсоведэй финансын таһаг хоёр жэлэй туршада гаргашалагдаха мүнгэ оруулха, хэрэглэхэ хэрэгые зүб эмхидхэхэ, хинаха даабаритай. Тэрээнһээ гадна тус таһагайхид үйлэдбэри дээрэ түсэбүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ, хэды шэнээн мүнгэнэй гаргашалагдажа гү, али алмагдажа байһые, нөөсэлһэн ба гамнаһан мүнгэнэй соёлой доботолгын хэрэгтэ хэр зүбөөр ашаглагдажа байһые шалгадаг юм. Иигэжэ тэдэ 120 мянган түхэригэй орондо 154,8 мянган түхэриг 1973 он болотор хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ гаргашалха арга олгоо.

Тон һаяхан болотор удаа дараа саг соо макаронно ба трикотажна фабрикануудта, барилга ба заһабарилгын управлениидэ, автомобильнуудые заһабарилгын станцида, районой түб бухгалтеридэ ба бусад эмхи зургаануудболон предприятинуудта СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулан хэгдэжэ байһан хүдэлмэриин ябаса шалгагдажа, райсоведэй сесси дээрэ харагдаа.

Соёлой хоёр жэлэй доботолго хүн зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха олон шухала асуудалнуудые шиидхэлсэхэ уялгатай. Тиимэһээ тэрээндэ соведүүд гол анхаралаа хандуулха ёһотой гэжэ һайн ойлгонобди.

А. МУРАШЕВ,
Улаан-Үдын Октябрьска райсоведэй түрүүлэгшын орлогшо.

КПСС-эй XXIV съездын

шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн

ЗОНОЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАЛГАДА— ГОЛ АНХАРАЛ

дуулагданхай гээшэ.

Энэ талаар манай Улаан-Үдын Октябрьска райондо бэелүүлэгдэхэ түсэб үшөө 1971 оной ноябрьда баталагдажа, Соведэймнай гүйсэдкомой, саг үргэлжын ба депутадуудай комиссинуудай хүтэлбэри доро абтанхай, дүүргэлтэнь үе үе болоод лэ шалгагдажа байдаг.

Жэшээнь, 1972 оной апрель һарада райсоведэй гүйсэдком дээрэ Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада ба городой һүнэй комбинадта хоёр жэлэй соёлой доботолгоор хараалагдаһан түсэбүүдэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал харагдаа һэн. Тус предприятинуудай коллективүүдэй оршон тойронхи газараа болбосон түхэлтэй болгожо, модо, элдэб сэсэгүүдые тарижа байһаниинь тэмдэглэгдээ бэлэй. Тэдэнэй 1971—1973 онуудай туршада хэхэ ажал хүдэлмэринь энээгээр хизаарлагдаагүй аабдаа. Нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэйнь һуудаг 12 квартиратай гэрнүүд городой түбэй водопроводтой, канализацитай, дулаасуулдаг түхеэрэлгэнүүдтэй холбогдоо юм. Эндэ 160 хүүгэдэй һууритай пионернүүдэй лагерь, 150 хүнэй нэгэ доро эдеэлхэ столово баригдажа байна.

Райсоведэй гүйсэдком эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралые мүн олон шиидхэгдээгүй асуудалнууд болон дутуу дунданuудта хандуулаа һэн. Тусхай шалгалтын харуулһанай ёһоор, хүн зоной ажаһуудаг газарнуудта ариг сэбэр муугаар сахигдадаг байгаа.

тосхонуудые уһаар хангалга һайжаруулагдаа, Сосновый тосхоной уһанай бүхы соргонууд заһабарилагдаа, шэнэлэгдээ. Мүн бусадшье шухала ажал хэгдээ ааб даа. Жэшээнь, автобусуудай хэр зэргэ саг соогоо ябадагынь оло дахин шалгагдаһан байна. Тиигэжэ һүүлэй үедэ энэ асуудалаар зонһоо гомдол орохоо болинхой.

Харин районоо болбосон түхэлтэй болгохо талаар ямар ажал хэгдээб гээд хараа һаа, тус хэрэгтэ энэ жэлэй нэгэдэхи хахадта 392 мянган түхэриг гаргашалагдаа юм. Харгынуудай асфальт хушалта 38.446 дүрбэлжэн метртэ хүргэгдөө. 11.729 дүрбэлжэн метр тротуар шэнэлэгдээ, предприятинуудта 31.560 дүрбэлжэн метр газарта үйлэдбэриин талмайнууд заһабарилагдаа. Геологическа үйлсэ шэнэлэгдэжэ, 18-дахи шэнэ кварталай харгынууд шэнээр хэгдэжэ байнхай. Хабар 14.980 модон, 51 мянган һөөг манай райондо таригдаа. Энээнэй хажуугаар муудаһан харгынууд, тротуарнууд, гэрнүүд ехэ заһабарилагдаа, үзэмжэтэй болгогдоо юм aaб даа. Хахад жэлэй турша соо 280 мянган түхэригэй тиимэ ажал хэгдээ. 18-дахи кварталда 280 хүүгэдэй һууритай яслисаад, хүгжэмэй һургуули, антекын гэр, магазинууд, парикмахерска, фотографи нээгдээ, 35.246 квадратна метр байрын талмай ашаглалгада үгтөө. Энэ тоо юһэдэхи 5 жэлэй эсэстэ 220 мянгада хүрэхэ! Иилээд олон үйлсэнүүдтэ һүни гэрэлтүүлдэг лаампанууд шэнээр хэгдээ юм, тарималнуудые уһалха соргын ута

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ИЛАГШАД ТОДОРБО

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ республикын нютагай Соведүүд социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байна. Бүгэдэ арадай энэ социалис мүрысөөндэ сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүд, мүн арадай һунгамалнууд — депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзай Буряадай областной комитет ажалшадай депутадуудай сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй байгша оной нэгэдэхи хахад жэлэй дүнгүүдые һаяхан согсолон гаргаа.

Энэ мүрысөөнэй дүнгөөр Түнхэнэй аймагай Тоорын сомоной Соведтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаба.

Тоорын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр үнинһөө хойшо советскэ, партийна ударидахы хүдэлмэридэ хүдэлжэ байһан нүхэр Л. М. Хоренов хүдэлнэ. Тэрэ 1970 ондо Москва хотодо үнгэргэгдэһэн сельскэ болон поселково Соведүүдэй Бүхэроссиин зүблөөндэ хабаадалсаа. Тус сомоной Совет депутадууд болон эдэбхитэдэйнгээ эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлжэ, ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриие урагшатай һайнаар ябуулдаг юм. «Маяк» ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай, мүн Соведэйнгээ дэбисхэр дээрэхи худалдаа наймаанай, соёлой, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай ажал һайжаруулха хэрэгтэ ехээр нүлөөлнэ.

Колхозуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономико бэхижүүлхэ асуудалда сомоной Соведэй гүйсэдкомой, тэрэнэй депутадуудай гол анхарал хандуулагдана. Энэ асуудал тус сомоной Соведэй сесси болон заседанинууд дээрэ саг үргэлжэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг юм. Колхозой үйлэдбэриин харюусалгата участогууд дээрэ депутадуудай бүлэг болон постнууд хүдэлнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ ба «Маяк» колхозууд аймаг соогоо эгээл түрүүлэн гүрэндэ һү, мяха худалдаха байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргээ. Августын нэгэнэй мэдээгээр, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гүрэндөө түсэбһөө гадуур 1910 центнер һү, харин «Маяк» колхоз 1245 центнер — тушааһан байна. Энэ жэлэй нэгэдэхи хахадта һү һаалгаар ба, гүрэндэ худалдалгаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймагайнгаа ажахынуудай дунда эрхимлэжэ, КПСС-эй райкомой ба аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Мүн «Маяк» колхозой Далахайн отделени байгша оной нэгэдэхи хахадта хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба худалдалгаар эрхим дүнгүүдые түйлаһанайнгаа түлөө КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

Малай тэжээл бэлэдхэлгын ба ургаса хуряалгын халуун хаһа эхилээд байхада, Тоорын сомоной Соведэй депутадууд хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулна. Тиимэһээ эндэхи колхозууд тэжээл бэлэдхэлгээр мүнөө аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Үбһэ хуряалгын, малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри эндэ эмхитэйгээр үнгэржэ байнхай. Тэрэшэлэн нёдондонойхиһоо ехэ тэжээл бэлдэгдэхэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

Мүн эндэхи Зүүн-Мүрэнэй леспромхоз байгша оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдээр аймагайнгаа промышленна предприятинуудай дунда түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой ба аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Тус леспромхоз модо бэлдэхэ ба худалдаха түсэбөө 106 процентээр, харин валовой продукцяар — 145 процентээр дүүргээ.

Сомсоведэй гүйсэдком, худалдаа наймаанай талаар саг үргэлжын комисси хүн зониие, илангаяа холын гүүртэ, отарануудай малшадые худалдаа наймаагаар хангалгые һайжаруулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулна. Депутадууд с... жын комиссиин гэшүүд ... эдеэ хоолой предпри... хүдэлмэриие ходо шал... даг.

Худалдаа наймаа... приятинуудай хүдэлм... һан дутагдалнуудые ... талаар хэмжээ абаһа... тэрэнэй хүдэлмэри ... һайжараа. Тоорын сель... раанай эрьесын түсэб ... центээр, ниитын эде... талаар 105 процент... һэн байна.

Сомоной Совет ба ... гүйсэдком һуурин тос... болбосон түхэлтэй, ... болгохо соёлой хоёр ж... толгодо эдэбхитэйгээр ... саха зуураа, ехэхэн ... үнгэргэнэ. Һүүлэй ... эндэ дунда һургуули... үхибүүдэй саад, соёл... баригдажа ашаглалг... Тиихэдэ колхозниг... һууха байрын гэрнүүд... бодоо.

Нютагай Соведүүд... лис мүрысөөнэй д... Баргажанай аймагай ... най адагай поселко... хоёрдохи һуурида гар... на. Нютагай Соведэй бү... путадуудай болон тэр... хитэдэй эмхидхэлэй ... һайнаар үнгэргэһэн... тус поселково Совед... ком абаһан социалис ... даа амжалтатайгаар ... талаар ехэхэн амжал...

Тиихэдэ Захаамина... Санагын сомоной Сов... сөөндэ гурбадахи һуу... юм. Тэрэнэй хүдэлм... сэгнэлтэдэ хүртөө.

Н. ЦОК...
Буряадай АССР-эй М... нүүдэй Соведэй ... таһагай инстр...

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ТУҺАТАЙ ҺУРАЛСАЛ

Колхоз, совхозуудай партийна, комсомолой комитедүүдэй секретарьнарай, хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэнэрэй нүүдэл семинар партиин Бэшүүрэй райком һая үнгэргэбэ. Энэ семинар Хёлгын совхоздо болоо.

«СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, ургаса хуряалгын үедэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай, таряа хуряалгын үедэ социалис мүрысөө эршэдхэн ябуулха тухай асуудалнууд семинар дээрэ зүбшэгдэһэн байна.

Семинарта хабаадагшад хэжэ байһан хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухайда хөөрэлдөө, һанамжа дурадхалнуудаа оруулаа. Бэшүүрэй совхозой партийна комитедэй секретарь Н. Ф. Афанасьев, энэл совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ Б-Ж. Ц. Дагбаев, Хёлгын совхозой парткомой секретарь В. Н. Сукнев гэгшэд хэжэ байһан хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үгөө. Мүн Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ М. А. Пальшин үгэ хэлээ. Партиин райкомой секретарь Н. П. Ефимов, райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша Б. Д. Бадармаев семинар дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Колхоз, совхозуудай парткомуудай секретарьнар, хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэнэр Хёлгын совхозой парткомой Маргентуй һууриндахи соёлой байшангай зураглан харуулһан хэрэгсэлнүүдые, түсэблэлгыень хараһан, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые харуулдаг дүршэлтэй танилсаһан байна. Мүн Суборьян гэжэ нютагтахи полевой станда ошожо, ниитэ-политическэ хүдэлмэри, социалис мүрысөө, тэрэнэй дүн харуулдаг гуримтай танилсаа.

Энэ семинар яһала һонирхолтойгоор, энээндэ хабаадагшадта туһатайгаар үнгэрөө.

И. ИСТОМИН,
КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша.

Россин эгэшэ д... республиканууд...

АХА ДҮҮГЭЙ ЭБТЭЙ БҮЛЭ С...

ЯКУТСК. СССР-эй аха дүү арадуудай эб эетэ бүлэ соо ... һалбаржа байгаа Яхадай арадай ажахын түйлалтануудые ха... выставкэ эндэ нээгдэбэ.

Яхадай АССР газарайнгаа хэмжээгээр эгээл ехэ гэлсүү... тономито республика юм. Россин Федерациин газар дайдын ... нэгэ хубиие эзэлдэг байна.

Баялигуудай үүтэ гээд Яхадые нэрлэдэг. Баруун-Яхад... маз, зүүн талын түүлган, Лена-Вилюйн газ, Урда-Яхадай ... нүүрһэн ба руда, Алдан, Индигиркэ ба Яныи алтан, респу... элдэб нютагуудһаа абтадаг сурьма, ртуть, полиметалличе... нууд болон эндэхи байгаалиин бусадшье баялигуудые ... бэрхэтэй.

Совет засагай жэлнүүдтэ республика дотор промышлен... дукци үйлэдбэрилэн гаргалга 300-гаад дахин дээшэлээ. ... Яхадай АССР-эй электростанцинууд 1913 ондо хаанта Рос... хы электростанцинуудай жэл соо гаргадаг байһанай шэнэ... рын элшэ хүсэ үйлэдбэрилнэ.

Яхадта мүнөө юһэн шэнэ город, городой түхэлтэйгээр ба... хүдэлмэришэдэй 47 поселок, мянга гаран шэнэ тосхон, 23... промышленна предприяти бии болонхой. Гансахан наймада... жэлэй туршада 42 шэнэ предприяти ашаглалгада үгтө... республикын арад зондо миллион хоёр зуу мянган дүрбэлж... талмайтай гэр байра баригдаһан байна. Эндэ мүн лэ олон ... ли, больница, клуб, хүүгэдэй саад, яслинууд бодхоогдоо.

Д. БУБЯ...
ТАСС-ай ...

50 ЖЭЛЭЙ ОЙН УГТАМЖАДА

Чечено-Ингушай АССР-эй түрүү ажахы — «Путь к ко... му» колхозой түб Нестеровская станциин хүн зон түмэр... И. А. Бедевкын шэнэ костюмаа үмдөөд хайшаашье ошохо... даг болобо.

— Иван Антонович, хайшаа ябабаш? — гэжэ хүр... нирхобо ха.

— Уран зураашада, — гээд омогорхонгёор харюусаа.

Эндэхи үниинэй хүдэлмэришэд иигэжэ бултадаа уран з... ороһон байха. Грозныш уран зурааша С. М. Сухоруков «... үниинэй хүдэлмэришэд» гэһэн зурагайнгаа бүтээгдэхэдэ, ... станицын зоной үзэмжэдэ табиһан байна. Тэрэ зурагынь ... ровскдэ баригдажа байһан соёлой шэнэ байшангай фой... шэмэглэхэ.

РСФСР-эй уран зурагай фондын Чечено-Ингуштахи таһ... лэг уран зураашад нютагаархидайнгаа ажал хэрэгүүдые ... хэдэн зурагуудые бүтээжэ байнхай.

Чечено-Ингушети автономито республика болоһоор 50 ... нгээ ойе энэ намартаа тэмдэглэхэ юм. Эндэхи уран зураа... лэ, СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан зур... бүтээхэдээ, түүхын асуудалнуудта анхарал хандуулна. ... хэлэбэл, Ф. Сачкогой — «Чеченидэ Совет засаг тогтоол... Беловой — «Правдын үгэ хадын нютагуудта» гэһэн зур... темэдэ зорюулагданхай.

Г. НАС...
ТАСС-ай ...

ОЙ МОДО ХАМГААЛДАГ ЭДИР ХАНИНАР

ИОШКАР-ОЛА. Таба мянган аха классайхид республи... модоной баялигые арьбадхаха, химгадаха хэрэгтэнь туһал... бүхэндэ һургуулиин лесничествэнүүд эмхидхэгдэнхэй. Эд... дууд зундаа ойдо гаража, үбэлдөө тусхай кружогуудта ... модондо хабаатай эрдэм мэргэжэл шудална. Һүүлэй үе... гараар 1200 гектар газарта шэлбэһэтэ арбаад миллион мо... гагдаһан байна.

Һурагшад гансашье модые һуулгахаһаа гадна, мүн ... хүрьһэ элдүүрилэн шанаржуулдаг юм. Республикын Ой... ажахын министерство Иошкар-Ола хотын 23 һургуули... гэжэ нуур шадархи участок үгэһэн байха. Сагдуулнуу... дайсан болохо хрущ эндэ эшээлһэн байгаа. Тиимэһээ ... сагдуул нарһадые бултыень отолжо, арилгаа. Һүүлээр ... үндэһые тусхай машинаар һуглажа, бултыень галдаһан ... бүүд гурбан жэлэй туршада хэдэн арбаад гектар газар сэбэр... эндэ шэлбэһэтэ сагдуул модод жэгдэхэнээр ногоорон жэр...

Бүхы республикын һургуулинуудай лесничествэнүү... лэгшэд Светлый нуурай дэргэдэ һая сугларжа, 23-дахи һ... дүй дүршэлтэй танилсаа. Энэ слеэ ые ой модоной ажахын, ... министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд үнгэргөө.

Олохон хүбүүд, басага һургуули дүүргэмсээрээ ой м... һалагшын мэргэжэл шэлэхэ байха. Тэдэнэй олонхинь Мар... техническэ институдай ой модоной ажахын факультеды... сэлтэй мэдүүлгэнүүдые бариба.

В. АЛЕ...
ТАСС-ай ...

Шахтёрнуудай хотын һонин

ЭМШЭДЭЙ БҮЛЭ ОЛОШОРНО

Гусиноозерск хотын больницын дэргэдэ медицинскэ сестрануудые бэлэдхэхэ хоёр жэлэй курса нээгдэһэн юм. Арбадахи класс дүүргэгшэд эндэ һуража, эмшэнэй мэргэжэлтын үнэмшэлгэ абана. Энэ курсын нээгдэхын урда тээ медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд аймаг дотор дутаддаг байһан. Тиимэһээ энэ курса нээгдэһэн юм.

Һаяхан гушан залуушуул энэ курсые дүүргэжэ, аймагай больницануудта, медицинскэ пунктнуудта хүдэлхөөр эльгээгдэбэ. Эрхимээр һуража гараһан В. Аюшеева Жаргалантын больницада медицинскэ сестрагаар хүдэлхэ болоо. Һайн бэлэдхэлтэй байһанаа шалгалтын үедэ харуулһан Е. Ванданова Ёнхорой медицинскэ пунктые даагшаар эльгээгдэбэ.

НОГООН ЭДЕЭГЭЭР ХАНГАГДАХАНЬ

Гусиноозерскын ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэд нютагайнгаа шахтернуудые алим жэмэстэ эдеэгээр хангаха тухай асуудалда эртээнһээ анхаралаа хандуулһан байна.

— Бидэнэр оронойнгоо холын республика, областьнуудай алим жэмэс элбэгээр таридаг ажахынуудтай хэлсээ баталһан байнабди. Жэшээлхэдэ, нарата Узбекистан 150 тонно арбуз, 130 тонно һонгино, 20 тонно виноград эльгээхэ юм. Киргизһээ 200 тонно яблока ерэхэ болоо,—гэжэ тус ОРС-ын худалдаа наймаанай таһагые даагша Р. С. Корнева мэдүүлнэ.

Городой хүн зон овощоор гүйсэд хангагдахаар хараалагданхай. Мүнөө помидор, үгэрсэ, капуста магазинуудта элбэгээр наймаалагдажа эхилбэ. Һаяар 40 тонно морхооб, 15 тонно свекло, 3 тонно редькэ худалдаанда гаргагдахань.

Н. НАМСАРАЕВ.

ЗҮГЫШЭД

ФОТОРЕПОРТАЖ

Захагүй нэлэнхы хабтайһан алтан шаргал дэльбэтэй наран сэсэгэй плантаци һэбшээ һалхинда миралзатан долгилно. Тээ саанахананъ нэмжыһэн үнжэгэн сагаан сэсэгтэй донник баһал надхан намилзана. Удаан шэртэхэдэ, һаглагар пабшаһата һөөг бургааһадай захада зүгынүүдэй гэрхэнүүд жэгдэхэнээр жэрылдэн харагдана. Сайбар халаадтай, далбагар үргэн дүхэригтэй малгай дээрэө торголиг хара нэмэргэ үмдэһэн Анастасия Григорьевна Гриценко зүгынүүдэйнгээ гэрхэнүүдые аалихан нээжэ, тоһоор билтармэ дүүрэнхэй үүрнүүдые һугалан абажа, мёд илгадаг сепаратор—машинын тусхай амһарта соо ябталан һуулгана.

— Саанахи бүлэгынь иигээд дүүрэбэлтай. Наада захынхиие үдын һүүлээр илгуужабди, — гээд, Николай Степанович Гриценко Анастасидаа хандан хэлэнэ.

Зүгы үсхэбэрилдэг «Сэлэнгэ» совхоз һүүлэй гурбан жэлэй туршада зүгынүүдээ нилээд олошоруулжа, экономикоёо хүгжөөжэ байнхай. Бүхыдөө эндэ зүгын 1.000 шахуу бүлэ бии юм. Эдэнь долоон бүлэг болон хубаарилагдан байрланхай.

— Ажахымнай һаянай байгуулагдаһаншье һаа, зүгын тоһо илгажа тушааха түсэбөө болзортонь сүм дүүргэнэ. Һүүлэй мэдээгээр, совхознай гүрэндэ 98 тонно зүгын тоһо тушаагаа һэн. Мүнөө ажахыдамнай зүгын 209 бүлэ шэнээр бии болгогдонхой, амтатай тоһо элбэгээр үгэнэ. Экономикоёо улам бэхижүүлжэ, гол һалбарияа улам ашаг ехэтэй болгохын тула ойрын жэлнүүдтэ зүгынүүдэйнгээ бүлэнүүдые бүри олошоруулхаар хараалнабди, — гэжэ тус ажахын директор Валентина Тихоновна Бурдуковская хөөрэнэ.

Эндэ түрүү зүгышэд яһала олон юм. Жэшээлбэл, дээрэ дурсагдагша үниинэй зүгышэд Анастасия, Николай Гриценкотэн мүнөө зүгын бүлэ бүриһөө 18 килограмм тоһо илгажа абана. Зунай үедэ зүгын тоһо ехээр суглуулхын тула совхозой зүгышэд зүгынүүдэйнгээ бүлэнүүдые наран сэсэгэй, донникой, гаршуухын полинуудта абаашажа табидаг байна.

— Манай харууһалдаг бүлэгтэ зүгын 150-яад бүлэ бии. Эндэмнай тойроод наран сэсэг, донник таригданхай юм. Зундаа зүгынүүдэйнгээ байра таһалгаряагүй һэлгэжэ, амтатай тоһо горитойхоноор суглуулаабди. Һаянай үдэшэ үглөөниинь хүйтэржэ, бэрхэтэйхэн саг тохёолдохоёо ядаһагүй, — гэжэ зүгышэн Анастасия Григорьевна Гриценко мэдүүлнэ.

Шарахан дэльбэтэй наран сэсэгүүд дээрэ борохон зүгынүүд шэнгэхэнээр гүнгинэлдэн ниидэнэ. Тойроод хон-жэн. Зүгынүүдэй нэгэ аялгаар гүнгинэхэ аятайханаар дуулдана. Зүгышэн Анастасия, Николай Гриценкотэнэй эрьюулжэ байһан сепаратор машинын хоолойгоор шаргал хүрин үнгэтэй зүгын тоһон аалихан гоожоно. Тойроод зүгынүүд һиинэлдээд һаланагүй. Магад суглууһан тоһоёо харамнажашье болоо аалам, хэн мэдэбэ. Эдэ бүгэдые харахада, гансашье зүгышэдэй ажалаар бэшэ, мүн борохон зүгынүүдэй али зэргын ехэ тоһо суглууһые һонирхомоор бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Совхозой зүгын бүлэнүүд. 2. Түрүү зүгышэн Н. Гриценко.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАМБУУЛИНАЙ НИИДЭЛГЭ СААШАДАА ЯМАР БОЛОХОБ

● Арбаад жэлэй саада тээ СССР-тэ «Космос» гэжэ түрүүшын хэмэл одон табигдаа һэн. ● Ниидэлгын зам 150 километрһээ 60.000 километр хүрэтэр Газарһаа холуур гарадаг. ● «Космосууд» хэды мэргэжэлтэйб? ● Хэмэл одоной Газар дээрэ хэдэг албаниинь ямар бэ.

Замбуулинай дайдада тон олон янзын үйлэ ушарнууд боложол байдаг. Эдэ үйлэ ушарнуудтай манай юртэмсэ хэдэн мянгаад утаһа һабагшаар холбоотой юм. Газар дээрэ болодог үйлэ үзэгдэлнүүд Газарһаа ондоо тээгүүр болодог үйлэ хэрэгүүдтэй хоорондоо ямар холбоо барисаатайб? Энээниие тайлбарилха хэрэгтэмнай замбуулинай дайда соо хэдэг шэнжэлгэнүүд туһалдаг.

1962 оной мартын 16-да бэелүүлэгдэжэ эхилһэн «Космос» гэжэ совет программын 10 жэлэй ойе тэмдэглээд байхадаа, энэ талаар туйлагдаһан зарим тэды дүнгүүдынь гаргахада, мүн ерээдүйн сагта үшөө юун хэгдэхэб гэжэ уридшалан хараад үзэхэдэ болоно.

«Космос-1» гэжэ хэмэл одоной Газарые тойрон ниидэһэнһээ хойшо эрдэм ухаанай талаар нилээд олон шэнэ дүнгүүд абтаа. Иимэ түхэлэй хэмэл одонуудай ашаар ионосферэдэхи бодосуудай бөөгнэрэлгэ, наранай шанга элшэ, Газар суранзата татаса шэнжэлэгдэдэг, дэлхэй дээрэхи сагай уларил тухай мэдээсэл суглуулагдадаг, медико-биологиин асуудалаар туршалганууд болон бусад олон юумэн хэгдэдэг болоо.

«Космосуудай» ниидэн дабшадаг замынь 150 километрһээ 60.000 километр хүрэтэр дээгүүр гарадаг. Ушар нимэһээ Газарта дүтүүрхи замбуулинай дайдын али бүхы районуудта шухала хэрэгтэй научна аппаратура абаашажа боломоор юм.

Шэнжэ шанараараа, хэм хэмжээгээрээ элдэб янзын шэнжэлгэнүүдые хэхын тулада конструкторнууд юрэнхы гол элементнүүдэй үндэһэ һуури дээрэ «Космос» гэжэ нэгэн адли түхэл шэнжэтэй хэмэл одонуудые байгуулаа һэн. Энээнэй ашаар хэмэл одонууд олоор бүтээгдэдэг болоо. Тиигэжэ замбуулинда хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдэй үнэ сэнгынь хямдараа ха юм.

Зарим «Космосууд» зорилгонуудаа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Газартаа бусажа ерэдэг. Тиигэхын тулада тэдэнэр зогсоолгын двигательнэ түхеэрэлгээр, парашюдаар хангагдаһан байдаг.

Хэмэл одонуудай бии болохотой зэргэ Газарые тойрон тэдэнэй ниидэдэг зам дээрэ горитой хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэдэг болоо. Энэ хүдэлмэриие «Газар дээрэхи арга хэрэгсэлнүүдээр» бэелүүлхэ болоо һаа, хүнүүдэй нилээд ехэ хүсэ шадал, материальна баялигууд хэрэгтэй болохо һэн бэлэй.

Имагтал «Космос» гэжэ программа хадаа замбуулинай хэлхеэ холбоо байгуулха гол ёһонуудые, сагай уларилай, тамаралгын байдал шэнжэлэн шалгаха, хэдэ хэдэн техническэ туршалгануудые хэхэ (тэрэ тоодо дэлхэй дээрэ анха түрүүн хоёр автомат аппарадуудые хабсарган холбохо), онгосо дээрэхи шэнэ түхеэрэлгэ, аппаратурые туршажа үзэхэ, ерээдүйн сагта жолоодогдодог шэнэ онгосонууд болон орбитальна станци зохёон байгуулгын хараа зам табиха, «Интеркосмос» гэжэ уласхоорондын программа бэелүүлтын харгы зам гаргаха арга боломжо олгоо бшуу.

Мүнөөшье «Космос» гэжэ түхэлэй хэмэл одонууд хоорондоо холбоотой олон янзын научна программа бэелүүлнэ. Арадай ажахын удха шанартай олон тоото туршалгануудые хэнэ.

«Космос» гэжэ аппарадуудтай хамта Газарта дүтүүрхи замбуулинай дайдада автомат шэнжын хэмэл одонууд, «Молния-1», «Метеор» болон мүнөөнэй замбуулинай техникын бусад хэрэгсэлнүүд амжалтатайгаар ашаглагдана. Һарые, Марсые, Үүрэй Солбониие шэнжэлхэ хэрэгтэ космонавтикын туйлалтанууд тон ехэ юм.

Газар шадархи замбуулин соогуур ниидэлгэ саашадаа ямараар хүгжэхэ гээшэб? Юрэл бидэ 1980—1985 онуудта ажаһуунабди гээд бэеэ тоолое. Тиигээд тэрэл сагай байдалһаа энэ хөөрөөгөө үргэлжэлүүлээбди. XX зуун жэлэй космонавтикын гол оршон бологшо Газар шадарай замбуулинда арадай ажахын хэрэглэмжые хангадаг элдэб янзын автомат аппарадууд бүридүүлэгдэн табигданхай. Эндэ, замбуулинай дайдада, удаан саг соо хүдэлдэг, жолоодогдодог орбитальна станцинууд хабсаргагдаад, ажал хэрэгээ хэжэ байнхай. Анха түрүүн «Салют» гэжэ нэрэтэй иимэ станци 1971 оной апрелиин 19-дэ Советскэ Союзда табигдаа һэн. Газар шадархи замбуулинай зам дээрэһээ, хүнүүд ондоо юртэмсэнүүд тээшэ аяншалгада ниидэхэеэ бэлдэжэ байнад.

Хэмэл одонууд улам мэргэжэжэ, тэдэнэй аппаратурань замбуулинда, мүн Газар дээрэ боложо байгаа элдэб үзэгдэлнүүдые алишье талаһаань шэнжэлдэг юм. Оло дахин удаа удаагаар хэрэглэгдэдэг ракетэ-жүдхэгшэд бии болоо, тэдэнэй тон ехэ хүсэниинь хадаа замбуулиниие шэнжэлжэ эхилһэн түрүүшын 15 жэлэйхидэ орходоо һуратгүй ехэ ашаануудые замбуулин соогуур ниидэхэ зам дээрэ гаргаха аргатай.

Сагай уларил шэнжэлдэг хэмэл одонуудые манай юртэмсэ тойруулан табяад байхада, ерээдүйн утахан саг соо сагай уларил ямар байхаб гэжэ уридшалан мэдэхэ арга олгоно. Энэ ушар хүдөө ажахын, барилгын болоод бусад хүдэлмэринүүдые хэхэ хаһа сагыень тон зүбөөр тодорхойлходомнай, уһанай нөөсые таарамжатайгаар хэрэглэхэдэмнай, ашаа шэрэлгын ба загаһа олзоборилгын аюулгүйе сахихадамнай, мүн тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэдэмнай туһалха байна бшуу.

Дэлхэйн океанай дабһалигай, халуун хүйтэнэйнь хойноһоо адаглаха, загаһанай байраа һэлгэһыень тэмдэглэхэ хэрэг гуримшуулагданхай. Энэ хадаа загаһа барилгада угаа шухала ха юм. Хэмэл одонууд дэлхэйн алишье зүгтэхи ашагта малтамалнуудай хэбтэшые зураглан буулгаха, тэдэниие болон газар дорохи уһа элирхэйлэн олохо хэрэгтэ мүн лэ хабаадалсадаг. Тэдэнэр замбуулинай дайда соохи радиациин байдал адагладаг, «Наранай саг үргэлжын албанда» хабаадалсадаг (наранай элшэ туяаһаа газар дээрэхи олохон юумэнэй ажамидарал, хүгжэлтэ дулдыдадаг ха юм), ой модоной ажахын байдал хинажа байдаг, түймэрэй гаралгые һэргылдэг юм. Замбуулинһаа абтаһан мэдээсэлнүүдые шэнжэлхэ, хубаарилха ба хэрэглэхэ аша үрэтэй түхеэрэлгэнүүдые зохёон байгуулга, замбуулинда хүдэлдэг хэрэгсэлнүүдые нарижуулан һайжаруулга хадаа хэдэн миллиард түхэригөөр сэгнэжэ боломоор экономическа ашаг үрэ үгэдэг байна.

Хэлхээ холбооной хэмэл одонууд элдэб оронуудай программануудые хүнүүдэй телеприёмнигуудта дамжуулжа байдаг. Ингэжэ хэдэн зуугаад миллион хүнүүд соёлой, эрдэм ухаанай, техникын шэб шэнэ туйлалтануудтай танилсадаг байна.

Тамаралгын, ниидэлгын бүхэдэлхэйн арга хэрэгсэлнүүд байгуулагдаа. Замбуулин соо Газарай хоёр талада байдаг хэдэн хэмэл одонууд эдэ арга хэрэгсэлнүүдэй гол хубинь болоно. Эдэ арга хэрэгсэлнүүд сүүдхын ямаршье сагта, ямаршье уларилтай байхада далайда тамаржа ябаһан онгосонуудай, мүн ниидэжэ ябаһан самолёдуудай хаана ябаһыень тон зүбөөр тодорхойлдог байна.

Газарта дүтүүр замбуулинай орбитальна станцинуудые байгуулга—залан жолоодохо аргаар ниидэлгын гол зорилго болоно. Замбуулин соогуур ниидэдэг зам дээрэ олон янзын шэнжэлгэнүүдые хэдэг тусгаар автомат аппарадуудай «алдаһан» юумые заһан нэмээдэг түгэс мэргэжэһэн «лабораторинууд», «институдууд» хүдэлжэ байдаг. Тэндэнь эрдэмтэд, инженернүүд байлсадаг.

Газар шадархи замбуулинай дайда хадаа автомат аппарадуудай, мүн жолоодогдодог онгосонуудай туһаламжаар улам бүри ехээр хүнэй мэдэлдэ ороно.

Замбуулин соогуур ниидэдэг зам дээрэ тус тус частьнууд болон хэрэгсэлнүүдһээ замбуулинай станциие суглуулан хабсаргалга — XX зуун жэлэй наяад онуудай ракетно-космическа техникын гол зорилго мүн. Энэ зорилго шиидхэхын тула замбуулинай онгосонуудай бэе бэеэ бэдэрэлгын, тэдэнэй иишэ тиишээ ниидэлгын, дүтэлэлсэлгын, нэгэдэн хабсаргалгын арга методүүд зохёогдонхой, тэдэнь нэгэ гурим янзаар хэгдэдэг болонхой.

Замбуулин соогуур үни удаан саг соо амидаржа ябалгын ашаг үрэтэй арга зохёон байгуулга — космонавтикын шухала асуудал мүн. Замбуулин соогуур ниидэдэг зам дээрэ космонавтнууд ехэ удаан саг соо байдаг, тэндэ хүдэлдэг хүнүүд хаһа саг соогоо бэе бэеэ һэлгэлсэжэ байдаг болоо.

Орбитальна станцинууд хадаа системэ болон аппаратурануудые туршан шэнжэлхэ, бүри орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдые зохёон байгуулха арга боломжые нилээд ехэ болгоо. Энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэ Газарта экипаж ба аппаратуратай блогуудые абаашадаг, мүн станци дээрэ шэнэ экипаж болон туршалга гараха гү, али саг үргэлжэ хүдэлхэ түхеэрэлгэ асардаг онгосонууд ехэ һайнаар нүлөөлөө...

Газар шадархи замбуулинай дайда соо хэгдэхэ ерээдүйн шэнжэлгэнүүд ба туршалганууд иимэрхүү байха гээшэ ха гээд һанагдана.

Владимир ДЕНИСОВ,
техническэ эрдэмэй кандидат.
(АПН).

ТООЛОЛГЫН ТҮБ

МОСКВА. Хара металлургиин продукци эд хэрэглэгшэдтэ эльгээһэн тухай ЭВМ дээрэ хэгдэһэн тоосоон СССР-эй Госснабай тоололгын түрүү гол түбтэ (ГВЦ) бэлдэгдэнхэй... Электронно техникэ хэрэглэһэнэй ашаар СССР-эй Госснабай, СССР-эй Госпланай, СССР-эй ЦСУ-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ, бусад организацинуудта үгтэхэ энэ мэдээсэл болзорһоо долоон хоногоор урид бэлэн болоһон байна. Саг хэмнэхэһээ гадна, ажалай болон мүнгэ зөөриин гаргаша нилээд хороогдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша инженер Владимир Завитаев, оператор Валентина Овсянникова гэгшэд тоо бодолтын дүнгые харанад.

ЛАЗЕРАЙ ЭЛШЭ

Лазерай элшэтэ гэрэл Нурекскэ ГЭС-эй агрегадуудта уһа дамжуулдаг олон тоото түмэр соргонуудые дэбдихэдэ туһалха байна.

Зураан метр үргэнтэй иимэ соргонуудые тааруулан дэбдихын тула горитой бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха хэрэгтэй болодог. Олон метр зайда унжыһан бүхы зам дээрэхи хараа шэглэлынь тон лэ сэхээр, нарин шэглэлээр сахиха шухала.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Таджигай гүрэнэй университедэй эрдэмтэд лазерна аппаратые хабсаргажа эхилэнхэй.

ШЭНЭ АВТОМОБИЛЬ

«Татра» заводой инженер, технигүүд хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хэрэглэхын тула шэнэ автомобиль зохёон бүтээбэ. Энэ автомобиль элдэб янзын ажалда хэрэглэгдэжэ болохо. Тэрээн дээрэ кузов, тэжээл шэрэхэ томо амһарта, үтэгжүүлгэ сасаха оньһо тааруулжа болоно. Мүн наг шэбхэ шэрэхэ цистернэ тодхсходо хамаагүй.

Шэнэ автомобиль хүсэтэ арбан цилиндртэй двигательтэй, гидравлическа амортизаторнуудтай. 22 тонно хүрэтэр ашаа дааха шадалтай. Иимэ автомобильнууд 1973 ондо ЧССР-эй таряалан дээгүүр зурылдаха юм.

«Буряад үнэн» газетын һара бүриин хуудаһан

ТҮРҮҮШЫН «ИСКРА»

Стол дээрэ табяад тоолодог «Искра-122» гэжэ түрүүшын машинануудые Курска «Счетмаш» завод бүтээн гаргаба. Шэнэ аппарадууд интегральна микроэлектронно схемэнүүд гэдэгэй үндэһөөр суглуулагданхай. Эдэ машинанууд урданайхиһаа һураггүй хүнгэн болоо. Тиигээшье һаа, бүхэли, мүн бүхэли бэшэ тоонуудые айхабтар түргөөр, нарин нягтаар хороодог, үсхэдэг, нэмээдэг, хубаадаг байха юм.

«Искра-122» гэжэ машинанууд конструкторска, статистическэ болон хүндэ сметно-техническэ тоосоонуудые хэхэдэ хэрэглэгдэхэ байна.

МЭРГЭН «ЗЕНИТ-4»

Манай промышленность агнууриин элдэб янзын буунуудые гаргадаг. Тэдэнэй дунда ялагар сэмгэтэй, мүн минтатай буунууд бии байха. Эдэ буунууд агнуури хэхын ба агнуурида дуратайшуулай хэрэглэхын тулада, мүн сагаалса мэргээр буудахын тулада бүтээгдэдэг.

Тэдэнэй дунда «Барс», «Медведь», «Лось» гэжэ карабинууд бии.

Мүн «Зенит-4» гэжэ шэнэ спортивна винтовко бии болоо. Энэ винтовкын калибр 6,5 миллиметр. Гурбан зуун метр газарта ехэ мэргээр тудадаг.

НАЙДАМТАЙ УРГАМАЛ

Газар таряалан эрхилдэг ямаршье нютагта — Запорожьеһоо субтропик хүрэтэр—хабарай ешмээн найдамтай баян ургаса үгэдэг. Орооһото ургамалнуудай дунда тэрээндэ адли түргөөр эдеэшэдэг нэгэшье ургамал үгы юм. Емшээнэй зарим сортнууд оройдоол хоёрхон һара соо эдеэшэдэг байна.

Ургасынгаа талаар болоо һаа, емшээн таряалан дээрэ түрбадахи (кукуруза ба намарай шэниисын удаа) һуури эзэлдэг гэжэ ТАСС-ай корреспондентдэ СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын орооһо таряанай ажахын главна управлениин мэргэжэлтэд хэлээ һэн. Үнгэрэгшэ табан жэлэй турша соо гүрэнэй сорт туршалгын участогууд дээрэһээ гектарай дунда зэргээр 25,5 центнер орооһон хуряагдаа бэлэй. Энэ хадаа хабарай шэниисэдэ орходоо 7—8 центнерээр үлүү ехэ ургаса болоно.

Мүнөө жэлдэ ороноймнай таряалан дээрэ хабарай емшээнэй дүрбэн шэнэ сорт анха түрүүшынхеэ таригдаба. Нэмжы талата Зауралида «Оренбургский-35» сортын емшээн ургасынгаа зам эхилбэ. Энэ сортын ешмээнэй колосууд урданайхида орходоо гектарай 1—3 центнерээр хүндэ шанартай гэжэ тодоруулагдаа.

Манай ороной элдэб газар нютагуудта хабарай ешмээнэй 80 гаран сорт таригдадаг. Энэ ургамалые мэргэжэлтэд түрүү зэргын орооһото ургамалнуудай тоодо оруулдаг. Теэдшье эртэ урдын Египедэй үе сагһаа хойшо энэ ургамал гол шухала эдеэ хоолой — хилээмэнэй тоодо оролсодог байһан ха юм даа.

(Москва).

ХИИГҮЙ АРГААР ГАЗАР ХАТААЛГА

Газар доогуур харгы зам гаргахадаа, заримдаа энэ тэрэ участогыень хатааха ушар тохёолдодог. Хүсэтэ, дархагар томо машинануудай ашааршье иимэ ажал бүтээжэрхихээр бэшэ байдаг. Багашаг хэмжээнэй ажал хэхын тулада ондоо хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй болодог.

Хиигүй аргаар газарай уһые һорожо татажархидаг түхеэрэлгые бусад организацинуудай мэргэжэлтэдтэй хамта Харьковай инженерно-барилгын институдай эрдэмтэд байгуулаа. Энэ түхеэрэлгэ хэрэглэжэ, Харьковай метрогой гурбан станцинуудые байгуулха үедэ хэдэн участогууд хатаагдаһан байгаа.

Метрогой барилгашад шэнэ машинада ехэ үндэр сэгнэлтэ үгөө. Тэрэниие залан жолоодоходошье хүшэр хүндэ бэшэ. Тэрэнэй оньһонииньшье тиимэ орёо бэшэ: узууртаа хүнды сорготой зүүн шэнги фильтрнүүд газар руу шаагдадаг. Энэ хүнды соргонь хии агааргүй байдаг. Энэ машина ямар нэгэн томо шприц шэнгеэр газарай уһыень һорон татажа абаад, тусхай амһарта руу эюулдэг юм.

Энэ түхеэрэлгые, мүн лэ газар доогуур уһа дамжуулдаг соргонуудые заһабарилхадаа, тэрэшэлэн газар дорохи элдэб янзын малталга хэхэдээ хэрэглэхэдэ болоно.

(ТАСС-ай корр.).

„БЕРЕЗКА" КЛАСС СОО

Багшын электронно туһалагшад ороноймнай һургуулинуудта улам ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Хүнүүдые эрдэмдэ һургадаг энэ шэнэ приборые «Березка» гэжэ нэрлээ юм. Энэ оньһон прибор Запорожидо зохёон бүтээгдээ. Тэрэнэй туһаламжаар һурагшадай үзэдэг бүхы предмедүүдээр тэдэнэй эрдэм мэдэсыень шалгажа, зачет абажа болохо.

Программированна һуралсалай бусад оньһонуудһаа «Березка» илгаатай юм. Энэ илгаань юуб гэхэдэ, бүхы асуудалнуудые, тэдээндэ үгтэхэ харюунуудые хабсаргаһан карта-даабаринууд уридшалан зохёон табигдадаг. Эдэ харюунуудай дунда буруушье, хүсэд бэшэшье харюунууд бии байха. Тиигээд телефоной диск шэнги түхэреэн онсо түхеэрэлгэ эдэ үхибүүдэй үгэһэн харюунуудые суглуулдаг юм. Һурагша хадаа өөрынгөө зүб гэжэ һанаһан харюунууд тушаа энэ диск дээрэ байһан хэдэн тоонуудые хабсаруулан эрьюулхэ ёһотой.

СССР-эй ВДНХ-гай «Техническэ тусхай мэргэжэлэй һуралсал» гэжэ павильон соо ороо һаа, машинануудые хаража болохот.

М. ПАВЛОВ.

НЕФТЬ ХЭР ЗЭРГЭ ШИИГТЭЙБ?

Киргизэй ССР-эй Наукануудай академиин автоматикын институдта байгуулагдаһан шэнэ прибор гайхалтай һонин шэнжэ шанартай юм. Тэрэ хадаа адхардагшье, шэнгэншье зүйлнүүдэй хэр зэргэ шиигтэй байһыень тодорхойлжо шадаха байна.

Шэнэ түхеэрэлгэ хоёр ондоо зорилгодо хэрэглэмээр зохёогдонхой. Тэрэ хадаа нүүлгэгдэшэгүй байжа магад. Тиихэдэ сүүдхын турша соо шалгагдажа байһан бодосой хэр зэргэ шиигтэй байһыень автомат аргаар бэшэжэ шадаха юм. Хоёрдохёор, энэ түхеэрэлгэ мүн лэ нүүлгэгдэмээр зохёогдонхой. Лаборатори соо шэнжэлгэ хэхын тулада энэ түхеэрэлгэ хүнгэдхэгдэнхэй юм.

Туршалгын харуулһанай ёһоор, шэнэ түхеэрэлгэ хадаа зургаанһаа арба найман процент хүрэтэр шииг нойтые хэмжэхэ арга олгоно. Туршаха зүйлэй эгээл бага хэмжүүрынь хорин грамм, хэмжэхэ сагынь — нэгэ минута.

Иимэ түхеэрэлгэ техникын эгээл элдэб янзын һалбаринуудта хэрэглэгдэжэ болохо.

РИГЭ. Латвиин далайн пароходствын тоололгын центр зхиргаанай ба түсэблэлгын асуудалнуудые шиидхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) «Минск-32» гэжэ тоолон тодорхойлолгын электронно машина дээрэ инженер-программист Татьяна Саркисова, машинын начальник Владимир Андрачников ба инженер электроник Владимир Соколов гэгшэд хүдэлжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АШАГ ҮРЭТЭЙ ФОТОМЕТР

Шуһан соо хэды шэнээн кальци бииб? Орёо хүндэ операциин хэгдэжэ байхада, энэ асуудал хирургые һонирхуулдаг гээшэ. Мүнөө орёо оньһон фотометрэй ашаар энэ асуудалда ямаршье сагта харюу үгэжэ болохо байна.

Байгаалиин газ кислород хоёрой холисоор хүдэлдэг приборой носожо байһан дүлэн соо шуһанай сывороткэ хэдэг. Тиихэдэнь шуһан соо хэды шэнээн кальциин бии байһанһаа дулдыдан, дүлэн нэгэн гээ һаа ялагар шангаар, үгы һаа һулаар носодог байха. Фотоэлемент соохи тоогой хубилхада, энэ дүлэн ялайса носодог юм. Энээниие миллиамперметр тон нарин нягтаар хэмжэдэг.

Шуһанай сывороткэ соо хэды шэнээн кальциин бии байһые тодорхойлхын тулада эхэнхидээ химиин онол аргануудые хэрэглэдэг. гээшэ. Энэ хадаа тон шухаг реактивуудые хэрэглэхэ, мүн ехэ сагаа гээхэ—шэнжэлгэ бүхэндэ 40 минута хүрэтэр саг гаргашалха эрилтэ табидаг байна. Хэмжэлгын шэнэ онол арга хэрэглэхэдэ, үнэтэй сэнтэй бодосууд хэрэгтэй болодоггүй, тон түргөөр шэнжэлгэ хэгдэдэг. Ехэ температурна фотометрые имагтал хирургида хэрэглэдэг бэшэ, мүн терапевтнидэ, эндокринологидо, педиатрида хэрэглэжэ болоно. Тэрэшэлэн биохимиин талаар хэгдэдэг шэнжэлгэнүүдтэ аргагүй туһатай юм. Украинын Наукануудай академиин газай институдай эрдэмтэд энэ приборые зохёон бүтээгээ.

(ТАСС-ай корр.).
Киев.

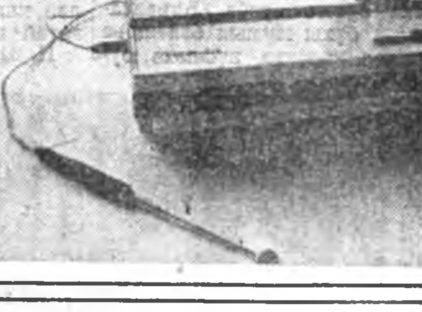
УЛЬТРАЗВУК ЭМШЭЛНЭ

МОСКВА. Тонзилит гэжэ ужаг үбшэниие аргалхын тулада хүүгэдэй № 80 поликлиникэдэ «ЛОР-I А» нэрэтэй шэнэ аппарат хэрэглэгдэнэ.

Шэнэ прибор хадаа хүнэй бэеын анхан үбшэлжэ эхилһэн газарта ультразвук зорюулжа эмшэлдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ЛОР-I А» гэжэ шэнэ аппарат.

ТАСС-ай фотохронико.

„ЭСТОНИЯ СТЕРЕО"

ЭСТОНИИН ССР. «Пунане рэт» гэжэ Таллинай заводой ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүдэлнэд.

Энэ завод «Эстония стерео» гэжэ нэрэтэй радиолонуудые бүтээн гаргадаг, тэдэниинь хүн зон ехэ дуратайгаар һайшаан худалдажа абадаг юм. Мүнөө жэлдэ түсэбһөө гадуур гаргагдаһан 1000 радиолонууд магазинуудта эльгээгдэхэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

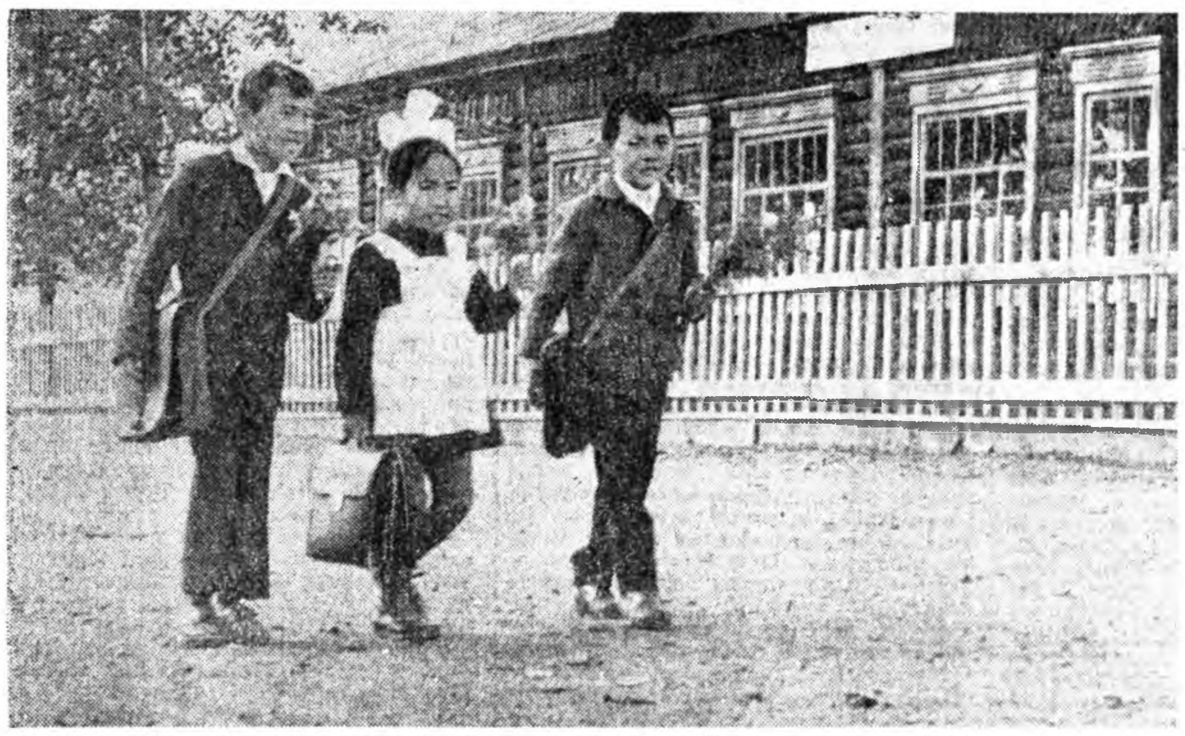

МОСКВА. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ автомобильна заводто зэбсэгжүүлэгдэһэн хабсаралгын шэнэ комплекс ашаглалгада үгтэжэ, «Москвич» түхэлэй автомобильнуудые хоёр дахин олоор бүтээхэ арга олгохо. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралгын шэнэ цехэй гол конвейер.

ТАСС-ай фотохронико.

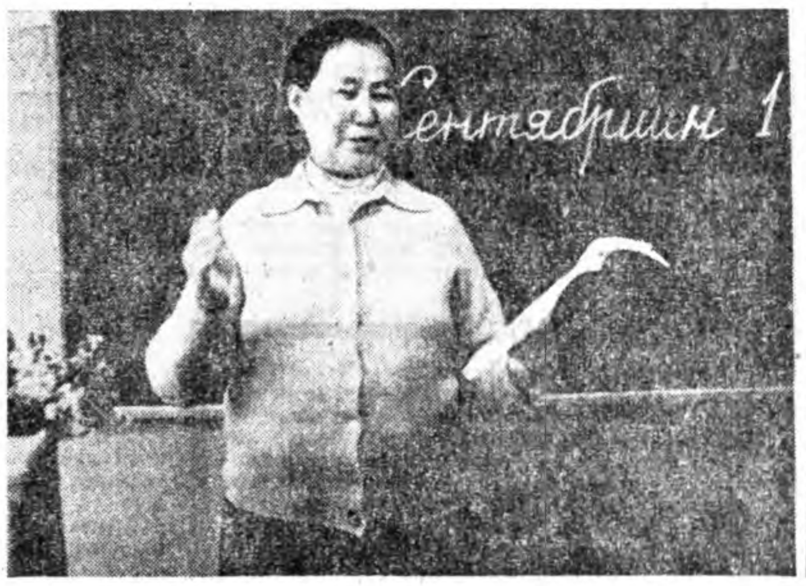
ЭНЭ ХУУДАҺАНДА ТОЛИЛОГДОҺОН МАТЕРИАЛНУУД ТАСС-ай, АПН-эй МЭДЭЭНҮҮДҺЭЭ ХУРЯАНГЫЛАА АБТАБА.

МҮНӨӨДЭР ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ ЭХИЛБЭ

БАЯРТАЙ ЭНЭ ҮДЭР...

Фоторепортаж

МҮНӨӨ үглөөгүүр Эхэ ороноймнай хэдэн мянган үхибүүд һургуулиин үүдэ татан орожо, эрдэм ном шудалхаяа һууба. Чукотко, Магадан, Камчаткын һургуулинуудта түрүүшын хонхо манай Буряад орондо үшөө һүни байхада жэнгирээ. Сентябриин нэгэнэй наранай дээшээ хөөрэхэ бүри Эхэ ороноймнай зүүн зүгһөө эхилээд, баруун тээшээ шэнэ үдэр аажамханаар ошожо, бишыхан хүбүүд, басагадай зүрхэ сэдьхэл доһолгобо.

Мүнөөдэр — сентябриин нэгэн. Һурагшадай, багшанарай, хүмүүжүүлэгшэдэй һайндэр. Һургуулиин богоһо түрүүшынхиеэ алхаһан үхибүүдтэ энэ үдэр илангаяа үнэтэй. Энэ жабхаланта, «Үзэглэлэй» хуудаһа түрүүшынхиеэ иража, багшын урихан үгэнүүдые шагнаһан үдэрөө хүн бүхэн бүхы наһан соогоо мартахагүй ёһотой.

...Улаан-Үдын аймагай Оронго тосхон. Августын 30-най үдэр эндэгүүр ябахадамнай, эндэхи дунда һургуулиин багшанар хүл хөөрсэг, нүгөөдэр эхилхэ хэшээлнүүдтээ бэлдэжэ сүлөөгүй байгаа һэн.

Шэрын үнэрөөр анхилһан һаруул классууд соогуур алхалнабди. Бүхы юумэниинь бэлэн.

Һургуулиин директор Мирон Самбуевич Мункуев энэ үдэр баһал сүлөөгүй. Хэхэ, бүтээхэ ажал хүдэлмэри айхабтар ехэ. Жара гаран багшанараа суглуулаад, богонихон зүблөө татаба.

— Мүнөө жэлдэ нэгэдэхи класста хэды үхибүүд оробоб?

— Бэлэдхэлэй классай һурагшадай хэдыень һунаагдаһан үдэртэй группада оруулхаб?

— Һургуулиин столоводо хэды хүн эдеэлхэб?

Юрэдөөл асуудалнууд олон даа. Мүнөө жэлдэ Оронгын дунда һургуулиин нэгэдэхи классуудта 56 үхибүүд орохонь. Тэдэнэрэй олонхинь малшад, хонишодой үхибүүд болоно. Энэ һургуулида 760 һурагшад бии юм.

Һургуулиин эхин классуудаар һуралсалай таһагые даагша Евгения Артемьевна Хынзыхенова энеэбхилэн хөөрэнэ:

— Һуралсалай хорин наймадахи жэлые угтажа байнаб. Һанаад үзэхэдэ, һаял шэнгил даа. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ гээшэ ямар түргэн бэ? Тиигэбэшье сентябриин нэгэн бүхэнэй ойротон ерэхэдэ, аяар хорин найман жэлэй саада тэсхидэл адляар сэдьхэл зүрхэмни доһолдог юм. Ном һудар минии заһан үхибүүд мүнөө дээдэ һургуулинуудые дүүргээд, мэргэжэлнүүдтэн болонхой, ажаллажа байдаг. Зариманиинь мүнөөшье болотор бэшэг, захяа эльгээдэг, уулзаха бүхэндөө урдынхидаал адляар мэндэшэлэн дохидог. Тиигэхэдэнь багша хүнэй үүргэ, уялгын айхабтар ехэ, харюусалгатай байһые дахин дахин ойлгохош.

Багша... Ямар хүндэтэй мэргэжэл гээшэб! Үхибүүдые эрдэм номдо һургажа, ажабайдалаа үргэн харгыда гаргадаг хүнүүднай эдэл ха юм.

...Евгения Артемьевнагай «Багшанарай таһалга» соо һуужа байтар, бэлэдхэлэй класста мүнөө жэлдэ зааха Людмила Гомбоевна Саганова орожо ерэбэ. Һуралсалай жэлдэ бүхы юумэн бэлэншье һаа, үшөө хэлэхэ, зүбшэхэ юумэн бии л хаш. Холын отара, гүүртэнүүдэй малшад, хонишодой үхибүүдые эдеэлүүлхэ, тэдэнэй байрлаха гэрнүүдэн хэр бэлэн болоһон тухай хоюулан аалихан хөөрэлдэнэ. Людмила Гомбоевна юһэдэхи жэлээ хүдэлжэ байна. Багшанарай дээдэ һургуули заочноор дүүргэхэнь.

Мүнөө һургуулиин бүхы кабинедүүд бэлэн болонхой. Һурагшадай байрлаха хамтын шэнэ байра баригдана.

«Буряадай АССР-эй габьяата багшын» үндэр нэрэ зэргэтэй Норбо Гармаевна Зодбоеватай һургуулиин ута коридор соо уулзабабди. Норбо Гармаевна — үнинэй багша. Һуралсалай гушан табадахи жэлээ угтажа ябабашье, хүнгэн сарюун зандаа.

— Бидэ, багшанар ехэл баяртай байна гээшэбди. Багшанарай, эмшэлэгшэдэй, хүмүүжүүлэгшэдэй салин дээшэлүүлхэ тухай гүрэн түрымнай Тогтоолые уншаа ёһотойт. Эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ парти, правительствамнай ямар ехэ анхарал хандуулна гээшэб! Энээндэнь урмашажа, бүри һайнаар хүдэлхэ дуран хүрэнэ, — гээд Норбо Гармаевна Зодбоева мэдүүлнэ.

...Мүнөө сентябриин нэгэнэй үглөөгүүр Оронгын дунда һургуулиин үндэр байшангай тушаа зүүн тээ һурагшад жэрылдэн жагсахань. Һургуулиин директор Мирон Самбуевич Мункуев үхибүүдые халуунаар амаршалхань. Түрэлхидэй, багшанарай зүгһөө хүнүүд лэ хэлэжэ, һайнаар һуража, эрдэм ном шудалжа, Эхэ орондоо, арад зондоо хэрэгтэй, туһатай хүнүүд бологты гэжэ үхибүүдтэ юрөөхэнь.

«Хэшээлдээ! Хэшээлдээ!» — гэжэ түрүүшын хонхо хүхюугээр жэнгирхэнь.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Нэгэдэхи классай үүдэ татахаяа ябаһан Александр Санкиров (зүүн гарһаа), Цырендулма Цыреторова, Октябрь Будаев гэгшэд баяртайгаар алхалнад. 2. Буряадай АССР-эй габьяата багша Н. Г. Зодбоева һуралсалайнгаа 35-дахи жэл угтаба. 3. Эхин класуудаар һуралсалай таһагые даагша Е. А. Хынзыхенова (зүүн гарһаа) бэлэдхэлэй класай багша Л. Г. Сагановатай һуралсалай асуудал зүбшэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Амар сайн, һургуули» — манай хөөрэлдөөн. Республикын ажахынуудһаа мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. Түрэл орон доторнай. «Хүгжэнги социалис общественэ байдалда» — Ю. Воскресенскиин статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Ю. Воскресенскиин статьягай түгэсхэл. Социалис оронуудаар. Эдэб һониин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хуушан һургуулиин шэнэ ажабайдал» — Ю. Игумнов, С. Цыдыпов хэһэн фоторепортаж. Хоридохи Олимпиин наадануудһаа.

ОЛИМПИИН НААДАНАЙ ТАБАДАХИ ҮДЭР

МЮНХЕН-72

МЮНХЕН, августын 30. (ТАСС-ай тусхай корр.). Олимпиин нааданай табадахи үдэр совет ороной баскетболистнууд Польшын суглуулагдамал командые 94:64 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ, дүрбэдэхи илалта туйлаба. Командын гэшүүн Сергей Белов энэ үдэр солбон бэрхээр наадажа, командадаа 16 очко асарһан байна. Мүн Александр Белов, командын ветеран Геннадий Вольнов гэгшэд тус тустаа 12—12 очко асараа.

БОКС. Үдэшэ орой болоһон хойно боксернууд ээлжээтэ наадаяа түгэсхэбэ. Эндэ манай ороной суглуулагдамал командын гэшүүн, 75 килограммай шэгнүүртэй Вячеслав Лемешев Индонезиин боксер Вильям Гоммис гэгшэтэй наадахадаа, тэрэнээ түрүүшынгээ раундда нокаудаар шүүжэрхёо.

ТАМАРАЛГА. Бассейн соо эхэнэрнүүдэй дунда 4х100 метрэй зайда эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Татьяна Золотницкая, Елена Тимошенко, Надежда Матюшина, Ирина Устименко гэгшэд бирабагүй. Дүн гаргахада эдэнэр юһэдэхи һуури эзэлһэн байна. Эндэ ГДР-эй спортсменкэнүүд дэлхэйн рекорд тогтоожо, Олимпиин нааданай чемпион болобо.

Эрэшүүлэй дунда 100 метрэй зайда баттерфляй гэдэг тамаралгаар манай ороной спортсменүүд 17-дохи һуури эзэлжэ, саашадаа мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэеэ хаһагдаба. Мүн 400 метрэй зайда тамарһан Михаил Сухарев, Надежда Матюхина гэгшэд бираагүй.

Швециин спортсмен Гуннар Ларссон 400 метрэй зайда тамархадаа 4.31.981 секунда харуулжа, Олимпиин алтан медаляар шагнагдаба. Японой спортсмен Нобутака Тагути гэгшэ 100 метрэй зайда брасс гэдэг тамаралгаар дэлхэйн рекорд шэнэлхэдээ, мүн лэ алтан медальда хүртэбэ. Эхэнэрнүүдэй дунда 400 метрэй зайда эрхимлэһэн Австралиин спортсменка Шейн Гоулд гэгшэ хоёрдохи алтан медальда хүртэһэн байна.

БҮХЭ БАРИЛДААН. СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд Леван Тедиашвили, Геннадий Страхов, Арсен Алахвердиев, Руслан Ашуралиев, Загалав Абдулбеков гэгшэд ээлжээтэ илалта туйлаа. Иван Кулешов шүүгдэбэ.

МЭРГЭН БУУДАЛГА. Бата аматай буугаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ США-гай мэргэн Джон Райтер гэгшэ баймга, хэбтээд, үбдэг дээрэһээ буудахадаа 1166 очко абажа, Олимпиин нааданай чемпион болобо.

ГИМНАСТИКА. Эхэнэрнүүдэй дунда Олимпиин нааданай эрхимэй эрхим гимнастикын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эхилһэн нааданда дэлхэйн чемпионка, манай ороной суглуулагдамал командын гэшүүн Людмила Турищева эрхим амжалта туйлажа, Олимпиин нааданай эрхим гимнастка гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, алтан медаляар шагнагдаба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн ГДР-эй Карин Янц, манай Тамара Лазакович гэгшэд мүнгэн, бронзо медальнуудаар шагнагдаба.

ШТАНГА. Хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо манай ороной спортсмен Мукарби Киржинов (хүнгэн шэгнүүртэн) дүн хамтадань 460 килограмм үргэжэ, дэлхэйн рекорд тогтооһон, Олимпиин нааданай алтан медальда хүртэһэн байна.

ҺҮРЭЛГЭ. Августын 30-най үдэшэ Мюнхенэй Олимпиин нааданай бассейнэй эрье дээрэ Совет ороной Гимн түрүүшынхеэ һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ. Эндэ уһа руу һүрэлгөөр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай спортсмен, Москвагай студент Владимир Васин дүн хамтадань 594,09 баал абажа, Олимпиин нааданай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ ха юм.

ФУТБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд өөрынгөө бүлэгтэ хоёрдохи уулзалгаяа Суданай командатай үнгэргэһэн байна. Манай командын футболистнууд энэ уулзалгаяа 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: гимнастинаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ эрхим һууринуудые эзэлһэн манай ороной спортсменкүүд Тамара Лазакович, Людмила Турищева (доодохи зураг) гэгшэд.

ДАХИНАА ТЭНСЭБЭ

РЕЙКЬЯВИК, августын 30. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданай хойшолуулагдаһан партиин хоридохи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Эдэнэрэй наадан 55-дахи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Нааданай тоо 11,5:8,5 боложо, эндэ Фишер түрүүлжэ ябана.

Хорин нэгэдэхи партинь августын 31-дэ үнгэргэгдэбэ. Спасский сагаанаар наадаһан байна.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · ХИЛЫН ГААНАҺАА · РАДИО

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУДТА

ТАСС

Куангчи шадар боложо байһан байлдаанууд августын 30-да бүри һүжэрһэн байгаа. Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд сайгон сэрэгүүдтэ туһалжа, патриодуудай бэхилэлгэнүүдтэ мянга тухай тонно бомбо хаяа. Сайгон далайн ябаган сэрэгэй бүхы добтолгонуудта сүлөөлэлгын хүсэнүүд шанга харюу сохилто хэһэн байна. Патриодуудай мэргэн буудалгаһаа хархис дайсан ехэ гээлтэ хоролтодо ороо.

Американ командованиин Сайгондо мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ райондо шэбээлһэн дахуулнуудай сэрэгүүдтэ ерээд байһан американ сэрэгэй хэдэн советнигүүд ехэ буугай һомондо дайрагдажа, үхэһэн байна.

Американ корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, Сайгонһоо Камбоджын хилэ тээшэ татагдаһан стратегическэ шухала үүргэтэй 1-дэхи харгые патриодууд таһа дүүрээд байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Кюэшон голдо эшээлһэн сайгон дахуулнуудай армиин подразделенинүүдтэ Урда Вьетнамай патриодууд шанга добтолго хэбэ.

Сүлөөлэлгэ хэдэг хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, августын 26—27-до Данангһаа урдуур 45 километртэ байдаг Кюэшон хото шадар болоһон байлдаануудай үедэ Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 550 солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаа.

ПАРИЖ. (ТАСС). Августын 29-дэ Пномпеньһээ хойгуур 100 километртэ байдаг 5-дахи харгы шадар оршодог Понли гэжэ бэхилэлгэеэ Пномпениин сэрэгүүд орхижо, зугадаха баатай болоо гээд Франс Пресс агентствын корреспондент Камбоджын ниислэл хотоһоо дамжуулна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Добото губи талануудтахи сүлөөлэгдэһэн районуудта тагнуулай түбэй захиргаанай табиһан генерал Ванг Паогой «түсхай хүсэнүүдтэ» Лаосой патриодууд шанга сохилто хэбэ. Августын 19-һөө 21 хүрэтэр Домбото губи талануудһаа баруун-урдуурхи Банкхонг, Футхонг, Фухусан районуудта болоһон байлдаануудай үедэ Лаосой Арадай — сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд дайсанай олон хүниие хүлһөөнь буулгаһан байха юм.

ДЕЛИ

Инди-Пакистанай хамтын мэдүүлгэ

ТАСС

Индиин, Пакистанай тусхай түлөөлэгшэд августын 25-һаа 29 болотор Делидэ хөөрэлдэбэ. Энэ түбидэ бата бэхи эб найрамдал тогтооходо зорилготой Симлэдэхи хэлсээнэй эрилтэнүүдые бэелүүлхээр Индиин, Пакистанай правительствануудай эрид шиидэнхэй байһан тухайда хөөрэлдөөнүүдэй һүүлээр тунхаглагдаһан хамтын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Джамму ба Кашмиртахи хиналтын лини тодорхойлхо, Инди Пакистан хоёрой хоорондохи уласхоорондын хилэ дээрэһээ сэрэгүүдые гаргаха асуудалнуудта хабаатай һанамжануудые хөөрэлдөөндэ хабаадагшад правительствануудтаа дурадхаһан байна. Хиналтын лини тодорхойлгые сентябриин 4 болотор дүүргэхэ гэжэ ойлголсобо.

Уласхоорондын хилэ дээрэһээ хоёр талын сэрэгүүдые гаргалга байгша оной сентябриин 15 болотор дүүргэгдэхэ зэргэтэй гэжэ хамтын мэдүүлгэ дотор заагдана.

Плендэ абтаһан зониие орон нютагтань бусааха тухай асуудалнуудые шиидхэхэ һанамжанууд хамтын мэдүүлгэ дотор бии.

НЬЮ-ЙОРК

ИЗРАИЛЬДА НАРКОМАНУУД ОЛОШОРНО

ТАСС

Наркоманууд (һогтуурууладаг зүйлнүүдээр дашуурагшад) мүнөө Израильда улам олошоржо байна. Израилиин 40 мянга тухай хүн һогтууруулдаг зүйлнүүдээр дашуурна гэжэ Израилиин элүүрые хамгаалгын министерствын түлөөлэгшэ, правительствын тусхай баримтануудые үндэһэ болгон мэдүүлбэ.

АП агентствын Тель-Авиваһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, «наркотигуудые — гашиш, хитад хара тамхи хэрэглэжэ дашуурагшадай олонхид хуулиин наһа хүрөөгүй хүнүүд болоно» гэжэ министерствын түлөөлэгшэ Израилиин фармацевтнүүдэй конгресс дээрэ тэмдэглээ.

1971 ондо наркотигуудые хэрэглэлгээр дашуураад, полицида баригдажа тушаагдагшадай 182-ынь 18 наһа хүрөөгүй хүнүүд байгаа.

ОТТАВА

БУҺАЛГААШАДТА ЭСЭРГҮҮ ЯБУУЛГА

ТАСС

Британиин Колумби провинцида доккернуудай бүгэдэ ниитын буһалгаае таһалдуулхын тула Канадын правительство «онсо хэмжээнүүдые» абахаар шиидхээ. Буһалгаае болюулха тухай хуули баталан абахын тула зунай амаралтада байһан парламентые дары зарлаха шиидхэбэри абаха тухай премьер-министр П.-Э. Трюдо соносхоо.

Августын 7-до Ванкуверай доккернуудай эхилһэн буһалгаанда Британиин Колумбиин бусад портнуудай ашаа тээгшэд хамтарһан байна. Тиигэжэ Канадын Номгон далайн эрьедэхи портнуудай ажал хүдэлмэри зогсоогдошоо.

ПАРИЖ

США-гай ЭЭЛЖЭЭТЭ МЭХЭ ГОХО

ТАСС

Урда Вьетнамһаа американ сэрэгүүдые гаргаха тухай США-гай правительствын шиидхэбэри американ ба уласхоорондын үргэн олониитые мэхэлхэ гэһэн ябадал болоно гэжэ Вьетнамай асуудалаар Париждахи хэлсээнүүдтэ хабаадалсажа байһан ДРВ-гэй делегациин түлөөлэгшэ, президент Никсонэй һүүлшынгээ пресс-конференци дээрэ хэһэн мэдүүлгые тодорхойлһон байна. Һүүлэй һарануудай турша соо вьетнам арадта эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгада хабаадалсажа байһан агаарай-сэрэгэй, далайн-сэрэгэй хүсэнүүдые американ правительство нилээд үргэдхөө гэжэ ДРВ-гэй делегациин түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Урда Вьетнамһаа сэрэгүүдээ дары гаргаха эрилтэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство Холбоото Штадуудай урда табина гэжэ Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөндэ хабаадалсадаг Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегациин түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Урда Вьетнамһаа американ сэрэгүүдые гаргаха тухай мэдээсэлые шэнжэлэн тайлбарилхадаа, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегациин түлөөлэгшэ энэ ябуулгые һунгалтын урда тээ американ правительствын хэһэн ээлжээтэ мэхэ гохо гээшэ гэжэ нэрлэһэн байна.

ЛОНДОН

ГАНСАЛ МОНОПОЛИНУУД БАЯЖАНА

ТАСС

Англиин промышленна фирмэнүүдэй, компанинуудай ниилэн нэгэдэһэнһээ, жэжэнүүдые ехэ монополинуудай залгиһанһаа уламжалан, хүдэлмэригүйшүүл олошорно, юумэнэй үнэ сэн хүндэрнэ гэһэн тобшолол Лондоной буржуазна «Обсервер» газетэ хэнэ.

Тэрэнэй дурдаһан баримтануудай ёһоор, Англидахи автомобиль бүтээлгын, электротехническэ, химическэ ба кондитерскэ промышленностьда оройдоо дүрбэн бүлэг монополинуудай байгуулагдаһанһаа шалтагаалан, 100 мянга шахуу хүдэлмэришэд предприятиһаа намнагдажа, ажалгүй болоһон байна.

Американ «Дженерал электрик» гэжэ монополиин харьялата «Ассошейтед электрик индастрис», «Инглиш электрик компани» гэдэг компанинуудай ниилэн нэгэдэһэнһээ шалтагаалан, эдэ предприятинуудтахи хүдэлмэришэдэй тоо 242 мянганһаа 181 мянга болотороо хороо.

Тиигэжэ «Дженерал электрик» ашаг олзоёо 75 процентээр ехэдхэһэн байна.

Компанинуудые ниилүүлэн нэгэдхэхэ тухай шиидхэбэринүүдые гаргаха үедэ ороной экономикын тала хараада бага абтанагүй гэжэ «Обсервер» газетэ мэдэрхэ баатай болоо.

НЬЮ-ЙОРК

КОЛОНИАЛИЗМЫН ҺҮҮЛШЫН ҮЛЭГДЭЛНҮҮДЫЕ ҮГЫ ХЭХЭ

ТАСС

Колониальна оронууд ба арадуудта бэеэ даалһан байдал олгохо тухай декларации ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдэй ямараар дүүргэжэ байһан тухай элидхэлые колони болюулха асуудал шиидхэдэг комитет нэгэн һаналтайгаар һайшааба. Комитедэй секретарь М. Х. Аруби энэ элидхэл бэлдэһэн байна.

Африкан арадуудта эсэргүү сэрэгэй ба харшалха бусад ябуулгануудаа дары болюулха. Анголын, Мозамбигай, Гвинейн (БИСАУ) газар дайда дээрэһээ сэрэгүүдээ гаргаха уряатайгаар Португалиин правительствада хандахыень тус комитет Генеральна Ассамблейдэ һанамжалба.

Урда Родезидэхи хуули буса ябуулгануудаа зогсоохыень Англиин правительствые ООН-ой Генеральна Ассамблей уряалха ёһотой гэжэ комитет тэмдэглэнэ. Намибиин газар дайдые хиналгаһаа дары арсажа, тэндэһээ сэрэгүүдээ, полициягаргаха, бүрин сүлөөтэй, бэеэ даалһан байдалтай болохо эрхэ Намибиин арадта олгохо уряатайгаар Урда Африкын Республикын правительствада хандаба.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Пуэрто-Рикын арад зон бэеэ даалһан байдалтай болохо, хуби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ эрхэтэй» гэһэн Ирагай түлөөлэгшын дурадхалые колони болюулха асуудал шиидхэдэг, 24 оронһоо бүридэһэн тусхай комитет олонхиин дуугаар батлан абаа. Бусад оронуудтай хамта СССР-эй, Болгариин, Чехословакиин делегацинууд энэ тогтоолой түлөө дуугаа үгэһэн байна. Энэ комитедэй шиидхэбэри хадаа Пуэрто-Рикые США-гай колони болгон богоолшолжо байһан асуудалые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организатида зүбшэн хэлсэхэ гэхэдэ хэдэн жэлэй турша соо һаад тойбо татажа байһан ООН-дохи американ дипломатиин ехэ урагшагүйдэлгэ болоно.

НЬЮ-ЙОРК

Р. ДЕСТАСАНО ГЭГШЫЕ БАРИЖА ХААБА

ТАСС

США-гай президент Р. Никсонэй бэедэ хоро хүргэхэ зорилготой үгэсөөндэ хабаадалсаа гэжэ гэмнэн, Саванна хотодо (Джорджия штат), мүрдэлгын федеральна бюрогой агентнууд Р. Дестасаные барижа хааба.

Президентын «урда зүгтэхи байрын» байдаг Кибисейн хото (Флорида штат) тээшэ ошожо ябатарнь, Дестасаные барижа тушаагаа. Пистолет, һомон машина сооһоонь олдоо юм ха.

Энэнь Дестасанын түрүүшынхеэ баригдажа хаагдаһан ганса ушар бэшэ. 1968 ондо президент Л. Джонсоной бэедэ хоро хүргэхэ һэдэлгэ хээ гэгдэжэ, гэмнэгдэһэн байгаа. Тиигэбэшье ухаа муутай гэһэн тобшолол гаргагдаһанай һүүлээр Дестасано табигдаһан юм.

ВАШИНГТОН

Р. НИКСОН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ХЭБЭ

ТАСС

Японой премьер-министр... Гавайда уулзаха хөөрэлд... гөө урда тэ президент Р. Ни... гоо — Сан-Клементэдэ пресс... конференци хэбэ. Энэ уулз... гада, гадаадын политически... сад асуудалнуудта конфере... зорюулагдаһан байна.

Гавайда болохо америк... япон харилсаа холбооһуу... хай хөөрэлдөөнэй ехэ уд... шанартай байха гэжэ Р. Ни... сон мэдүүлбэ. Һүүлэй үедэ... номикын, худалдаа... һалбаринуудта хоёр... хоорондо ехэ урагш... һан байна.

Урда Вьетнамдахи америк... ябаган сэрэгэй тоо... лэй декабриин 1 болотор... мянган хүнөөр хорооһо... Сан-Клементэдэ соносхоо... «Париждахи хөөрэлдөөн... амжалтаһаа», Урда Вьетн... Арадай сүлөөлэлгэ... хүсэнүүдэй сэрэгэй ябуул... нуудаа зогсоохоһоо,... оройһон американ лётчик... сүлөөлэн табихаһаа... мэн дулдыдажа гэжэ... шалтагаан бэридаг байһан... харин мүнөө американ... дые бүрин гаргаха болзор... хай мэдээсэхээ президент... саа.

Вьетнамдахи американ... гүүдэй тоое хорооһоше... ланда, Гуамда, Вьетн... эрьеэ шадар эшээлһэн 7-... флодой корабльнуудтай... гүүдээ үргэдхэжэ байна... американ хэблэл тэмдэг... «Нью-Йорк таймс»... бэшэһэнэй ёһоор,... нуудта «эдэ аргануудтай... рикан сэрэгэй хүсэнүү... дахин үргэдхэгдэжэ,... мянган гаран хүн болоо»... дэг политикын үндэһөөр... Холбоото Штадуудай тэрэ... хабаадалсаала болюулагда... байна» гэжэ газетэ... «Гансал хэлсээнэй... Вьетнамай асуудые ши... жэ болоно» гэжэ «Нью-... таймс» тэмдэглэнэ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефо...
г. Улан-Удэ, ул. Ленин...
Телефоны: редактора — 5...
приемная — 54-93, зам...
тора — 68-08, зам...
ра — 62-62, ответ. секр...
— 50-52, зам. ответ. секр...
— 66-76, отделы: партий...
жизни — 60-91, сельск...
зяйства — 64-36, 62-86...
ганды и агитации —...
промышленности и стр...
ства — 61-35, советск...
тельства и быта — 69-5...
туры и школ — 60-21...
рабселькоров — 67-81...
машин — 34-05, общест...
приемная — 56-62...
бюро — 57-63, фотола...
рия — 33-61.